

توراه اور • پاراشاها מקץ • مامار 6

ביאור על הנ"ל

شرح مطالب پیش گفته

فرمان‌های (מצוות, mitzvos) خودِ ה', نزولِ نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) به درونِ مراتبِ تجلی (سפירות, Sefiros) است: قوای عقلانی (מוחין, mochin) «تفیلین» اند؛ یعنی جعبه‌های چرمیِ نیایش (תפילין, tefillin)، و نوری که در آن‌ها وارد می‌شود، «تفیلین بر سر نهادن» اوست. میتزوای هر انسان، آن نور را به عالمِ صدور (אצילות, Atzilus) فرومی‌کشد؛ اما خودنفی‌گریِ اراده و عشق به ה' بی‌هیچِ حدومرزی، ارادهٔ همهٔ اراده‌ها (רעוא דכל רעוין, re'usa d'chol ratzin) را فرومی‌آورد؛ همان «کاسه» بر فرازِ شمعدانِ زکریا، یعنی تاج (כתר, Keser).

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدرِ ربه، ربِ لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/6

مقصود اصلی

فرمان‌های (מצוות, mitzvos) خودِ ה'، نزولِ نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) به درونِ مراتبِ تجلی (ספירות, Sefiros) است: قوای عقلانی (מוחין, mochin) «تفیلین» اند؛ یعنی جعبه‌های چرمی نیایش (תפילין, tefillin)، و نوری که در آن‌ها وارد می‌شود، «تفیلین بر سر نهادن» اوست. میتزواي هر انسان، آن نور را به عالمِ صدور (אצילות, Atzilus) فرومی‌کشد؛ اما خودنفي‌گريِ اراده و عشق به ה' بی‌هیچِ حدودمرزی، ارادهٔ همهٔ اراده‌ها (רעוא דכל רעוין, re'usa d'chol ratzin) را فرومی‌آورد؛ همان «کاسه» بر فراز شمعدانِ زکریا، یعنی تاج (כתר, Kesar).

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصهٔ ماما

این **מאמר** (maamar) در شرح «زیرا سرچشمهٔ حیات نزدِ توست» می‌پرسد که معنای این سخن چیست که ה' تفیلین بر سر می‌نهد، خود را در رشته‌های آیینی **ציצית** (tzitzis؛ ریشه‌های لباس) می‌پیچد و نماز می‌گذارد. عالمِ صدور در برابرِ نورِ بی‌پایان هیچ است؛ نوری که تنها از راهِ خطِ نور (קו, kav) و انقباض‌های بسیار به آن می‌رسد؛ این نزول، «فرمان» [ה' است (מצוה, mitzvah)]. همان‌گونه که در تفیلین انسان، هم شیء – چهار قوهٔ عقلانی – وجود دارد و هم عمل – پوشیده‌شدنِ نورِ بی‌پایان در آن‌ها – در بالا نیز چنین است. **אד מו"ר הזקן** (Alter Rebbe) می‌پرسد چگونه «شیء» می‌تواند در بالا وجود داشته باشد، جایی که همه‌چیز از ה' است؛ و از **פֶּתַח אֱלִיהוּ** (Patach Eliyahu) پاسخ می‌دهد: تنها نورِ بالغ کنار می‌رود و ظرف‌ها ریشهٔ خود را دارند؛ از این‌رو، همچون «پیکری بی‌جان» باقی می‌مانند. دو برداشت از «قدوس متبارک» (**קב"ה** / **קודשא בריך הוא**, Kudsha Brich Hu) هر دو درست‌اند: یکی نورِ بی‌پایان و دیگری صفاتِ عاطفی (**ז"א** / **זעיר אנוכי**, Z'eir Anpin). **צדיקים** (tzaddikim؛ پارسایان) در عالمِ صدور نور می‌افزایند؛ و آن نور به **בניונים** (beinonim؛ افرادِ متوسط) امکان می‌دهد پوستهٔ آمیختهٔ خیر و شر (**קליפת נוגה**, kelipas nogah) را پالایش کنند. سپس عبارتِ «آن‌که خود را فرومی‌آورد تا به آسمان و زمین بنگرد» دو بار تفسیر می‌شود: ה' از راهِ میتزواها واردِ صفاتِ عاطفی و بُعدِ مؤنث / فرمانروایی (**נוקבא**, Nukva) می‌شود؛ و عشقِ بی‌حدومرز («آسمان») و خودنفي‌گريِ اراده («زمین»)، تاج را از خودِ ذاتِ فرومی‌آورند؛ همان «کاسه» ای که در رؤیای زکریا (**זכריה**, Zechariah) دیده می‌شود. به همین دلیل، **שְׁמָה** (Shema) پیش از میتزواها می‌آید، و بدین‌سان عبارتِ «در نور تو نور را می‌بینیم» تحقق می‌یابد.

طرح کلی

4-11

1 میتزواهای ה': نزولِ نورِ بی‌پایان

۶۱۳ میتزوا مسیرهایی در صفاتِ عاطفی اند؛ «تفیلین» ה' نورِ بی‌پایانی است که در حکمت (**חכמה**, Chochmah) پوشیده می‌شود، و بخشش **צדקה** (zedakah؛ صدقه) جریانِ مهر (**חסד**, Chesed) است.

7-51

2 شیء و عمل

همان‌گونه که تفیلین تنها هنگام بر سر نهادن به میتزوا بدل می‌شود، قوای عقلانیِ بالا نیز هنگامی کامل می‌شوند که نورِ بی‌پایان در آن‌ها وارد شود.

- 3** **چگونگی وجود «تفیلین» در بالا** 12-8¶
از پَتַח الياهو: تنها قوای عقلانی بالغ کنار می‌روند و ظرف‌ها ریشه خود را دارند؛ ازاین‌رو، همچون «پیکری بی‌جان» باقی می‌مانند.
-
- 4** **تورات و دعای ה' و دو برداشت** 13¶
«قدوس متبارک» یا نور بی‌پایان است یا صفات عاطفی؛ هر دو درست‌اند، همان‌گونه که «میتزواهای من» و «میتزواهای ה'» هر دو آمده‌اند.
-
- 5** **צדיקים و בינונים** 15-14¶
צדיקים در عالم صدور نور می‌افزایند؛ همین نور است که **בינונים** را قادر می‌سازد شر را از پوسته آمیخته خیر و شر پالایش کنند؛ پس مقصود یکی است.
-
- 6** **«آن‌که خود را فرومی‌آورد»: برداشت نخست** 18-16¶
نور ה' وارد صفات عاطفی و بُعد مؤنث / فرمانروایی می‌شود و مراتب تجلی را از «خواب» بیدار می‌کند؛ سپس اسرائیل برکت می‌یابد و مهم شمرده می‌شود.
-
- 7** **شمعدان زکریا** 21-19¶
کاسه، تاج (כתר, Keser) – یعنی עתיק (Atik) – عالم صدور است؛ لوله‌ها صفات بالاتر از عقل‌اند؛ و درختان زیتون، מזלות (mazalos)؛ مجاری فلکی بالا هستند که با فشردنشان روغن به دست می‌آید؛ این فشردن، همان پالایش جرقه‌هاست.
-
- 8** **خودنهی‌گری اراده** 24-22¶
میتزواها جرقه‌های پوسته آمیخته خیر و شر را پالایش می‌کنند؛ اما کنار گذاشتن اراده خویش، خود کاسه را فرومی‌آورد؛ مرتبه‌ای فراتر از عقل.
-
- 9** **«آن‌که خود را فرومی‌آورد»: برداشت دوم** 25¶
«آسمان» – عشق بی‌حدومرز – و «زمین» – خودنهی‌گری اراده – تاج را به عالم صدور فرومی‌آورند، پیش از آن‌که میتزواها نور را به درون ظرف‌ها بکشند؛ ازاین‌رو، شما پیش از آن‌ها می‌آید.
-
- 10** **«زیرا سرچشمه حیات نزد توست»** 27-26¶
سرچشمه هر عالم تنها همان «نزد تو»ی فروتر از عالم بالاتر است؛ اما خدمت انسان نور افزوده‌ای از ذات («نور تو») فرومی‌آورد و اسرائیل «دیده می‌شود».

مفاهیم کلیدی

تفیلین ה' הקב"ה מניח תפילין نور بی‌پایان که خود را به حکمت و قوای عقلانی پیوند می‌دهد و در آن‌ها می‌پوشاند؛ همان‌گونه که انسان تفیلین بر سر می‌نهد.	کاسه بر فراز آن וגולה על ראשה از شمعدان زکریا: تاج عالم صدور، یعنی עתיק (Atik)، که از فرمانروایی (מלכות, Malchus) آدم قدیم (אדם קדמון, Adam Kadmon) فرومی‌آید؛ تاج قوای عقلانی است و از بالا نیز نور افزوده دریافت می‌کند.
همچون پیکری بی‌جان כגופא בלא נשמתא ظرف‌های مراتب تجلی هنگامی که نور بالغ از آن‌ها کنار رفته است: آن‌ها به‌واسطه ریشه خود همچنان وجود دارند، اما در قیاس با حالتی که نورانی‌اند، همچون هیچ‌اند.	خودنهی‌گری اراده ביטול רצון کنار گذاشتن همه خواسته‌های شخصی برای آن‌که تنها اراده ה' ملاک باشد؛ این کار به اراده همه اراده‌ها پیوند دارد و «زمین» نامیده می‌شود.
قوای عقلانی بالغ و نابالغ מוחין דגדלות ומוחין דקטנות حالت‌های کامل و فروکاسته عقل الهی؛ کنار رفتن قوای عقلانی بالغ به خواب تشبیه شده است.	اراده همه اراده‌ها רעוא דכל רעוין سرچشمه همه اراده‌های خاص الهی؛ ریشه ۶۱۳ میتزوا.
	پوسته آمیخته خیر و شر קליפת נוגה پوسته میانی که خیر و شر را درهم می‌آمیزد؛ مواد جسمانی میتزواها از آن فراهم می‌شود و میتزواها جرقه‌های آن را پالایش می‌کنند.

میتزواهای ה': نزول نور بی پایان

1. ביאור על הנ"ל¹

شرحی بر مطالب پیش گفته

این عنوان کوتاه نشان می‌دهد که این گفتار، شرحی افزوده بر آموزه‌ای است که پیش‌تر در تורה اور تורה اور، میکتس آمده است. آنچه در ادامه می‌آید، اندیشه‌های گفتار پیشین را با تفصیل بیشتری می‌پرورد.

2. ביאור הדברים ע"פ כי עמד מקור חיים². ענין תרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין שבגולגלתא³ דז"א ושרשן מחד ארחא דא"א. והענין דכל המצות נק' מצות הוי"ה⁴ הקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית ומתפלל⁵.

شرح موضوع بر اساس [آیه] «زیرا سرچشمه حیات نزد توست.» ۶۱۳ فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) همان ۶۱۳ مسیر در جمجمه (گولگلتا, gulgalta) ی صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) هستند و ریشه آن‌ها از مسیر واحد آریخ انپین (א"א, Arich Anpin) است. و مقصود این است که همه فرمان‌ها، فرمان‌های ה' خوانده می‌شوند: قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) تفیلین (תפילין, tefillin) بر تن می‌کند، خود را در ציצית (tzitzis) می‌پیچد و دعا می‌کند.

این مآמר بر آیه «زیرا سرچشمه حیات نزد توست» (תהלים 36:10) بنا شده است. زوهار (זהר, the Zohar) می‌آموزد که ۶۱۳ فرمان با ۶۱۳ «مسیر» در سر (گولگلتا, gulgalta) ی پیکربندی صفات عاطفی الهی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) متناظرند؛ این ۶۱۳ مسیر همگی از یک مسیر در پیکربندی برتر اراده الهی، آریخ انپین (א"א, Arich Anpin)، ریشه می‌گیرند. حکیمان می‌گویند که خود ה' «تفیلین بر تن می‌کند»، «خود را در ציצית می‌پیچد» و «دعا می‌کند»؛ این مآמר در پی توضیح این است که مقصود از آن‌که فرمان‌ها، فرمان‌های خود ה' هستند، چیست.

3. וביאור הענין הוא להיות כי ידוע דאין ערוך כלל האצ"י לגבי עצמות אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה וכלא ממש חשיבי קמיה ית'.

توضیح مطلب این است: معروف است که عالم صدور (אצילות, Atzilus) هیچ نسبتی با ذات نور بی‌پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، که متبارک باد، ندارد، و همه در پیشگاه او به‌راستی هیچ به شمار می‌آیند.

حتی عالم اצילות، که برترین عوالم است، در مقایسه با ذات اور אין סוף هیچ است. این مسئله را پیش می‌کشد: چگونه ممکن است نوری که چنین فراتر از اצילות است، اصلاً به درون آن فرود آورده شود؟

ומקור האור הנמשך להם הוא רק מבחי' קו והארה לבד. וגם אח"כ עוד צמצומים רבים עד שיומשך האור בבחי' חכמה וחסד.

סרچשמה נורי که به سوی آنان فرود آورده می‌شود، تنها مرتبه خط نور (קו, kav) است، و آن هم پرتویی ناچیز بیش نیست. پس از آن نیز انقباض‌های بسیار دیگری رخ می‌دهد، تا آن‌گاه که نور در قالب حکمت (חכמה, Chochmah) و مهر (חסד, Chesed) فرود آورده شود.

آنچه به **אצילות** می‌رسد، تنها **קו** است، پرتویی باریک از **אור אין סוף**؛ و حتی همان نیز پیش از آن‌که به صورت **חכמה** و **חסד** پدیدار شود، از انقباض‌های بسیار دیگری می‌گذرد. این نزول بسیار عظیم است، و این گفتار (**מאמר**, maamar) آن را با فرمان‌های **ה'** (**מצוות**, mitzvos) یکی خواهد دانست.

4 **وهو הנק' בחי' שערות. אבא יונק ממזלא⁶ שבחי' השערה הוא המשכה בדילוג הערך. וכדי שיהיה הירידה הגדולה והשפלה זו זהו נק' מצות הוי"ה שהקב"ה מקיים המצות.**

این همان چیزی است که «مرتبه موها» نامیده می‌شود: «پدر (אבא, Abba) از **מזלא** (mazal) تغذیه می‌کند»؛ زیرا مرتبه یک مو، جریانی است که از فراز [شکاف] تناسب می‌جهد. و برای آن‌که این فرود و تنزل عظیم تحقق یابد، همین را «فرايض **ה'**» می‌نامند: آن‌که قدوس متبارک (**קב"ה** / **קודשא בריך הוא**, Kudsha Brich Hu) فرائض را به جا می‌آورد.

در قبلا، «موها» نماد مجرای اند که تنها اثری بسیار کم‌رنگ از سرچشمه را منتقل می‌کند؛ همان‌گونه که مو از سر می‌روید، اما تقریباً هیچ سهمی از حیات سرچشمه را در خود ندارد. «**אבא** [حکمت (חכמה, Chochmah)] از **מזלא** تغذیه می‌کند»؛ یعنی موی ریش Arich Anpin، زیرا جریان فیض از مرتبه‌ای فراتر از **חכמה** به **חכמה** باید از فاصله‌ای تناسبی بجهد. این فرود عظیم همان چیزی است که مقصود از این سخن است که **ה'** «**מצוות**» را به جا می‌آورد.

היינו שמניח תפילין ר"ל [רוצה לומר] ההמשכה להיות אוא"ס [אור אין סוף] מתלבש בחכמה. ⁷ ותפילין לשון התקשרות והתחברות מלמעלה למטה. ולכן מה כתיב בהו כי מי גוי גדול^{8,9} כו'.

یعنی، [هنگامی که گفته می‌شود] او **تفילین** (**תפילין**, tefillin) می‌بندد، مقصود جریان فیضی است که به واسطه آن نور بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) در حکمت (**חכמה**, Chochmah) پوشیده می‌شود. «تفیلین» اصطلاحی است برای پیوند و اتصال از بالا به پایین. پس در آن‌ها چه نوشته شده است؟ «زیرا کدام قوم بزرگی...»

«تفیلین بستن» از سوی **ה'** یعنی نور بی‌پایان در **חכמה** پوشیده می‌شود. واژه «تفیلین» با پیوند و اتصال ارتباط دارد؛ پیوند مرتبه بالاتر با مرتبه پایین‌تر. از این رو، در تفیلین **ה'** ستایشی درباره اسرائیل آمده است: «زیرا کدام قوم بزرگی...» (**دברים** 4:7).

שעיקר השפעת החכמה הוא בשביל נש"י [נשמות ישראל]¹⁰ **כמשי"ת** [כמו שיתבאר] **לקמן בס"ד** [בסייעתא דשמיא]. **ומצות צדקה שלו ית' הוא ההמשכה בבחי' חסד להיות עולם חסד יבנה.**¹¹

زیرا هدف اصلی جریان فیض **חכמה**، ارواح اسرائیل است؛ چنانکه با یاری آسمان در ادامه توضیح داده خواهد شد. و فريضة صدقة او (**צדקה**, tzedakah)، که مبارک باد، جاری ساختن مهر (**חסد**, Chesed) است، تا «جهان با مهر بنا شود».

جریان فیض **חכמה** در نهایت به خاطر ارواح اسرائیل است؛ نکته‌ای که مامار وعده می‌دهد آن را بسط دهد. در تורה اور (تורה اور, Torah Ohr)، بخش יתרו، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که **חכמה** فقط همچون پیام‌رسان از میان فرشتگان می‌گذرد و مقصودش آن است که **חכמה** را به ارواح اسرائیل برساند. «فريضة صدقة ה'»، جاری ساختن **חסد** از سوی اوست، تا «جهان با مهر بنا شود» (**תהלים** 89:3). در آن‌جا واژه «عالم» (**עולם**, olam) در مزامیر، که معنایش آشکارا «ابد» است، در این‌جا به معنای «جهان» خوانده می‌شود.

بخش 2 • 51-7

شیء و عمل

5 והנה כמו ע"ד דוגמא בקיום המצות באדם. הנה יש בזה שני דברים.

اکنون، برای نمونه‌ای تمثیلی، انجام فرمان‌های دینی (**מצות**, mitzvot) به‌دست انسان را در نظر بگیرید. در اینجا دو چیز وجود دارد.

اکنون آذمور هازاکن به نمونه‌ای انسانی می‌پردازد. در هر میتسوه‌ای که شخص انجام می‌دهد، می‌توان میان دو چیز تمایز گذاشت.

הא' המצוה בפ"ע [בפני עצמו] **קודם שיעשה אותה האדם כמו התפלין עצמם או הציצית. והב' כשהאדם עושה את המצוה ומקיימה דהיינו שמניח התפלין ומתעטף בציצית.**

نخست، خود فرمان دینی (**מצוה**, mitzvah)، پیش از آن‌که انسان آن را انجام دهد؛ مانند خود جعبه‌ها و بندهای آیینی (**תפלین**, tefillin) یا جامه‌دارای رشته‌های آیینی (**ציצית**, tzitzit). دوم، هنگامی است که انسان آن فرمان را انجام می‌دهد و به‌جا می‌آورد؛ یعنی هنگامی که تفیلین را می‌گذارد و خود را در **ציצیت** می‌پیچد.

نخست، شیء میتسوه است، آن‌گونه که پیش از استفاده شخص از آن وجود دارد؛ مانند تفیلین یا **ציצیت**. دوم، عمل انجام میتسوه است؛ گذاشتن تفیلین یا پیچیدن جامه **ציצیت** به دور خود.

6 וזהו העיקר וגמר מעשה המצוה שאז תהיה מצוה

و این، اصل مطلب و تکمیل عمل فرمان توراتی (**מצوה**, mitzvah) است؛ زیرا آن‌گاه به **מצוה** تبدیل می‌شود.

این عمل است که **מצוה** را کامل می‌کند؛ تنها هنگامی که انجام شود، به **מצוה** تبدیل می‌شود.

כי בלתי ההנחה של התפליין על הראש והיד. הגם שכתובים הד' פרשיות בטוב. ויש בהם קדושה. עכ"ז
[עם כל זה] **אין בזה עדיין גילוי רצה"ע** [רצון העליון] **עד שיניחם האדם בראשו וזרועו.**

זיכר אג תפילין, יעני מחפזה-אי צרמי חאוי אית תורות (תפילין, tefillin), בר סר ו בזו גזאשתה נשוד, הרפנד צהר פפרה תוראטי בהדרסטי נושטה שדה באשנד ו דר אנה קדאסטי באשד, בא אין همه هنوز דר אין امر جلوه-אי از اراده برتر نیست؛ تا زمانی که شخص آنها را بر سر و بازوی خود بگذارد.

اگر تפילין بر سر و بازو گذاشته نشود، מצוה-ای در کار نیست. تפילין به-درستی نوشته-شده حتی وقتی در جعبه-ای روی قفسه قرار دارند، مقدس-اند؛ با این همه، اراده برتر تنها هنگامی آشکار می-شود که یک یهودی آنها را بر سر و بازوی خود بگذارد.

7 ועד"ז יובן למעלה התפליין עצמם הן בחי' ד' מוחין חכמה ובינה ודעת המתחלק לחו"ג [לחסד וגבורה] **זהו בחי' א'.**

به همین قیاس، در مراتب بالا نیز می-توان فهمید: خود تפילין (تפילין)، همان چهار قوای عقلانی (מוחין, mochin) هستند: حکمت (חכמה, Chochmah)، فهم (בינה, Binah) و شناخت (דעת, Daas) که به مهر (חסד, Chesed) و قید و سخت-گیری (גבורה, Gevurah) تقسیم می-شود. این نخستین مرتبه (בחינה, bechinah) است.

در مراتب بالا، «خود تپیلین» همان چهار قوای عقلانی حکمت، فهم و شناخت-اند؛ شناخت نیز به جنبه مهر و جنبه قید و سخت-گیری تقسیم می-شود. (تفیلین سر جسمانی نیز چهار خانه دارد.) اینها مرحله نخست-اند: «متعلق فرمان دینی (מצוה, mitzvah)».

אך העיקר הוא כשהקב"ה מניח התפליין דהיינו התלבשות אוא"ס [אור אין סוף] **בחכמה וזהו גמר מצותן משא"כ הד' מוחין מצד עצמן אין ערוך כלל לכשהקב"ה מניח אותן.**

اما اصل مطلب آن-گاه است که ה' تפילין را بر سر می-گذارد؛ یعنی نور بی-پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) در حکمت درپوشش درمی-آید، و این کمال **מצוה** آنهاست. در مقابل، چهار **מוחין** به-خودی-خود، در برابر [حالتی که] **ה'** آنها را بر سر می-گذارد، اصلاً قابل قیاس نیستند.

«تفیلین گذاشتن» از سوی **ה'** یعنی نور بی-پایان در این قوای عقلانی درپوشش درمی-آید؛ و این کمال انجام فرمان دینی آنهاست. همان-گونه که تفیلینی که بر سر نهاده شده بسیار فراتر از تفیلینی است که بر طاقچه قرار دارد، قوای عقلانی-ای که نور **אור אין סוף** در آنهاست، با قوای عقلانی به-تنهایی اصلاً قابل قیاس نیستند. در یادداشت Kehot آمده است که تسمح تسدک (הצמח צדק) در **אור התורה** (אור התורה) (ויצא)، همین گفتار حسیدی (מאמר, maamar) را برای این برداشت نقل می-کند: تفیلین **ה'** همان نور بی-پایان است که به پایین فرود می-آید تا در قوای عقلانی درپوشش درآید.

چگونگی وجود «تفیلین» در بالا

8 וכמו למטה שהמצוה הוא כשמניחין התפליין כנ"ל. אך איך שיידך בנמשל לומר כן

و همان‌گونه که در مرتبة پایین، تکلیف دینی (מצוה, mitzvah) هنگامی است که شخص جعبه‌ها و بندهای چرمی نماز (תפליין, tefillin) را می‌بندد، چنان‌که پیش‌تر گفته شد. اما چگونه می‌توان چنین چیزی را درباره نمونه متناظر گفت؟

آدمی‌ر הזקן در اینجا به قیاس اشکال می‌کند. در مرتبة پایین، تکلیف دینی همان عمل بستن תפליין است؛ اما آیا می‌توان همین تمایز را در مرتبة بالا نیز قائل شد؟

בשלמא במשל התפליין יש להן מציאות חוץ מאדם ע"כ גם קודם שהניחם האדם יש להן מציאות ולהיות דבר שבקדושה אבל למעלה הרי ממך הכל כתיב.¹²

در مثل، این مطلب روشن است: התפליין وجودی جدا از انسان دارند؛ ازاین‌رو، حتی پیش از آن‌که انسان آن‌ها را ببندد، وجود دارند و شیئی مقدس به‌شمار می‌آیند. اما در بالا، نوشته شده است: «همه‌چیز از توس».

در مثل، مطلب روشن است: תפליין جسمانی جدا از شخص وجود دارند، پس می‌توانند پیش از آن‌که او آن‌ها را ببندد، شیئی مقدس باشند. اما در بالا، «همه‌چیز از توس»؛ قوای عقلانی (מוחין, mochin) وجودی مستقل از نوری ندارند که از ה' می‌آید.

9 והתהוות החכמה הוא ממנו ית'. והוא היודע והוא הדיעה^{13, 14} כו'. א"כ איך יצוייר התפליין למעלה קודם ההנחה.

و پدیدآمدن حکمت (חכמה, Chochmah) از اوست، متبارک باد؛ «او داننده است و او دانایی است...» پس چگونه می‌توان تفیلین (תפליין, tefillin) جعبه‌های چرمی مخصوص نماز را در بالا، پیش از آنکه بر تن نهاده شوند، تصور کرد؟

خود حکمت از ה' پدید می‌آید و چنان‌که می‌نویسد، ה' «داننده و دانایی» است و با دانستن خویش یکی است. پس چگونه می‌توان تفیلین الهی را تصور کرد که پیش از آنکه ה' آن‌ها را بر تن نهد، وجود داشته باشند؟

אבל הענין ע"פ מ"ש במאמר דפתח אליהו¹⁵ וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כגופא¹⁶ כו'. דקשה כנ"ל איך יש להם מציאות אפי' [אפילו] כגופא כו'

اما مطلب بر پایه آنچه در قطعه «پتاح الياهو» (פתח אליהו, Patach Eliyahu; «الياهو گشود») آمده است: «و چون تو از آنها کناره‌گیری کنی، همچون بدنی باقی می‌مانند...» زیرا، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، این دشوار است: چگونه آنها اصلاً وجودی دارند، حتی به صورت بدن...؟

پاسخ از پتاح الياهو، دعای الياهو (אליהו, Eliyahu) در تیکونی زوهار (תיקוני זוהר, Tikkunei Zohar) به دست می‌آید؛ آنجا گفته می‌شود که چون ה' از مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) کناره‌گیری می‌کند، آنها «چون بدنی بی‌روح» باقی می‌مانند. اما این همان پرسش را برمی‌انگیزد: چگونه مراتب تجلی اصلاً می‌توانند باقی بمانند، حتی در حد بدنی، بی‌آنکه او با آنها باشد؟

בשלמא באדם הגוף יש לו מציאות בפ"ע [בפני עצמו] שאין התהוותו מהנשמה כ"א מטפות או"א [אבא ואימא] כו'. מה שאין כן למעלה הרי ממך הכל.

در مورد انسان، این قابل فهم است، [زیرا] بدن وجودی مستقل دارد و پدیدآمدنش از روح نیست، بلکه از قطرات پدر و مادر است... اما در بالا چنین نیست، زیرا «همه چیز از توست».

در انسان، بدن به خودی خود وجود دارد، زیرا از پدر و مادر پدید می‌آید، نه از روح. اما در بالا، همه چیز از ה' پدید می‌آید؛ از این رو روشن نیست که پس از کناره‌گیری او، چگونه چیزی می‌تواند باقی بماند.

10 וא"כ כד אנת תסתלק כו'. איך יש שום מציאות להן. אך התירוץ דפי' תסתלק אין ר"ל [רוצה לומר] הסתלקות לגמרי רק הסתלקות מוחין דגדלות. ונשאר מוחין דקטנות כמו באדם כשישן.

اگر چنین است، «چون تو کناره‌گیری کنی...» پس آنان چگونه اصلاً وجودی دارند؟ اما پاسخ این است که «کناره‌گیری» به معنای کناره‌گیری کامل نیست؛ بلکه تنها قوای عقلانی (מוחין, mochin) در مرتبه بلوغ (גדלות, gadlus) - mochin de- gadlus) کناره می‌گیرند، و قوای عقلانی در مرتبه نابالغی (מוחין דקטנות, mochin de-katnus) باقی می‌مانند؛ همان‌گونه که انسان هنگام خواب چنین است.

پاسخ این است که «کناره‌گیری» به معنای کناره‌گیری کامل نیست. تنها قوای عقلانی بالغ (gadlus) کناره می‌گیرند و قوای عقلانی نابالغ (katnus) باقی می‌مانند؛ همچون انسان خوابیده که با آنکه عقلی کاملش فعال نیست، همچنان آگاهی‌ای فروکاسته دارد.

וגם כי הכלים הנק' גופא יש להן שרש בפ"ע [בפני עצמן] מאוא"ס [מאור אין סוף] היינו מבחי' מטי ולא מטי. רק שאח"כ מתלבש בהן האור ששרשו למעלה מבחי' זו והתלבשותו כנשמתא בגופא.

המניין, ظرفה כה «בדן» נאמדה מי שונד, חוד רישוהי דר נור בי פאיון (אור אין סוף, Or Ein Sof) דארנד; יעני אז מרתב «רסידן ו נרסידן» (מטי ולא מטי, mati velo mati). תנח פס אז אן, נורי כה רישוהש באלטר אז אין מרתב אסט דר אנה מתלבס מי שונד, ו תלבסש דר אנה מונד רוח דר بدن אסט.

ظرفها كه «بدن» نامیده می‌شوند، در نور بی‌پایان، در مرتبه‌ای كه «رסیدن و نرسیدن» نام دارد، ریشه‌ای از خود دارند؛ این مرتبه با سرچشمه ظرفها تماس می‌یابد، اما حقیقتاً در آن وارد نمی‌شود. نور برتر بعداً همچون روح در بدن در آنها جای می‌گیرد، اما خود ظرفها از ریشه خویش وجود دارند.

11 ויש בזה קטנות וגדלות. ע"כ גם בהסתלק המוחין דגדלות אשתארו הכלים כגופא שהרי יש להן שרש

בפ"ע [בפני עצמן]

و در این، حالت نابالغی و بلوغ وجود دارد. ازاین‌رو، حتی هنگامی كه قوای عقلانی بالغ (מוחין, mochin) كناره می‌گیرند، ظرفها همچون بدنی باقی می‌مانند، زیرا ریشه‌ای از آن خود دارند؛

ظرفها می‌توانند در حالت نابالغی یا بلوغ باشند. چون ریشه‌ای از آن خود دارند، حتی هنگامی كه قوای عقلانی بالغ از آنها كناره می‌گیرند، همچون بدنی باقی می‌مانند.

רק לפי שאין ערוך בחי' זו לגבי הבחינה כשהאור ומוחין דגדלות מאיר בהן. לכך נק' כגופא בלא נשמתא.

اما چون این مرتبه در قیاس با مرتبه‌ای كه نور و قوای عقلانی بالغ (موחין) در آنها می‌تابند، هیچ نسبتی ندارد، ازاین‌رو «همچون بدنی بی‌روح» نامیده می‌شود.

آنها «بدنی بی‌روح» نامیده می‌شوند، نه از آن‌رو كه بی‌جان‌اند، بلكه چون حالتشان بدون نور بالغ، در قیاس با حالتشان هنگامی كه آن نور در آنها می‌تابد، هیچ نسبتی ندارد.

12 ועד"ז יובן בענין הקב"ה מניח תפלין היינו תוספת אור בבחי' חכמה ומוחין גדולים עד שהן בולטים על

הראש והכלי

به همین قیاس، می‌توان معنای این عبارت را فهمید كه «הקב"ה جعبه‌های چرمی نماز (تفלין, tefillin) می‌گذارد»: مقصود، نوری افزوده در مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah) و قوای عقلانی بزرگ (موחין, mochin) است، تا آنجا كه بر سر و ظرف برجسته می‌شوند؛

در اینجا نیز، مقصود از این‌كه «ה' تفیلین می‌گذارد»، نوری افزوده در حکمت و قوای عقلانی بزرگ است؛ چنان نیرومند كه «بر سر برجسته می‌شوند»، همان‌گونه كه تفیلین بر سر انسان برجستگی دارند.

משא"כ התפלין מצד עצמם יש להם ג"כ מציאות ע"ד כגופא בלא נשמתא וכן בשאר כל המצות יובן כן.

حال آن‌که خودِ **תפלین** نیز وجودی دارند، به‌نحوی که «همچون پیکری بی‌روح» هستند. همین را می‌توان دربارهٔ همهٔ فرمان‌های دیگر (**מצות**, mitzvos) نیز فهمید.

«خودِ تقیلین» متناظر با ظرف‌هایی هستند که همچون پیکری بی‌جان وجود دارند. همین الگو دربارهٔ همهٔ **מצות** **ה'** نیز جاری است: ظرفی که وجود دارد، و نوری افزوده که آن را پُر می‌کند.

بخش 4 • 131

تورات و دعای **ה'** و دو برداشت

13 **והקב"ה יושב ועוסק בתורה**¹⁷ **הוא המשכת אותיות מבחי' שמו הגדול כו'.**

و «**קב"ה**» (**קודשא בריך הוא**, Kudsha Brich Hu) می‌نشینند و به تורה می‌پردازد: این، فرودآوردنِ حروف از مرتبهٔ نامِ بزرگِ اوست...

حکیمان می‌گویند **ה'** «می‌نشینند و به تורה می‌پردازد» (**עבודה זרה 3b**): این یعنی حروف از نامِ بزرگِ او فرود آورده می‌شوند.

وהקב"ה מתפלל יה"ר [יהי רצון]¹⁸ **כו'.** **שיומשכו מדות דא"א בז"א כו'.** **ורב חסד**¹⁹ **כו'.**

و «**קב"ה**» دعا می‌کند: باشد که ارادهٔ من...: یعنی صفاتِ عاطفی **אריך אנפין** (Arich Anpin) به صفاتِ عاطفیِ عالمِ صدور (**אצילות**, Atzilus)، یعنی **ז"א** / **זעיר אנפין** (Z'eir Anpin)، فرود آورده شوند... و «سرشار از مهر...»

حکیمان همچنین می‌گویند **ה'** دعا می‌کند: «باشد که رحمتِ من بر خشمم چیره شود» (**ברכות 7a**). در خوانش نخست، دعای **ה'** به این معناست که صفاتِ عاطفیِ **אריך אנפין**، یعنی رحمت‌های برتر، مانند «سرشار از مهر»، به صفاتِ عاطفیِ **ז"א** فرود آیند.

ויש פי' אחר דהקב"ה ר"ל [רוצה לומר] ז"א דאצי'. והתפלין הן מוחין מאו"א [מאבא ואימא]²⁰ הנמשכים לו²¹ וא"כ הם למעלה ממנו. וא"ש [ואתי שפיר] לפ"ז [לפי זה] ביותר בענין הקב"ה מתפלל שיכבשו רחמי כו' שיומשכו לו מדות דא"א כו'

توضیح دیگری هم هست: اینکه منظور از «קב"ה»، ז"א در عالم **אצילות** است. و **תפילין** (תפילין, tefillin) همان قوای عقلانی (מוחין, mochin) از پدر و مادر (אבא ואמא, Abba v'Imma) است که به او فرود آورده می‌شود؛ پس آنها بالاتر از او هستند. بر این اساس، [این گفته] که **קב"ה** دعا می‌کند «تا رحمت من چیره شود...» به مراتب مناسب‌تر است: یعنی صفات عاطفی **אריך אנפין** به او فرود آورده شوند...

خوانش دوم، «**קב"ה**» را خود **ז"א** در عالم **אצילות** می‌داند. در این صورت، **תפילין** همان قوای عقلانی است که **ז"א** از پدر و مادر دریافت می‌کند و این قوا بالاتر از او هستند؛ پس دعای **ה'** مناسب‌تر است: انسان برای چیزی دعا می‌کند که بالاتر از خود اوست، تا صفات عاطفی **אריך אנפין** به او فرود آیند.

(וב' פירושים הנ"ל²² בענין קוב"ה [קודשא בריך הוא] נתבאר בפירוש הזהר בענין קוב"ה [קודשא בריך הוא] אתי לאשתעשע בגי'ע [בגן עדן] כו')

(این دو توضیح پیش‌گفته درباره «**קב"ה**» در شرح زوهار (זהר, the Zohar)، در باب «**קוב"ה**» می‌آید تا در باغ عدن لذت ببرد...» توضیح داده شده‌اند.)

در این پراگمته اشاره می‌شود که هر دو خوانش «**קב"ה**» در شرح عبارت زوهار، «**קוב"ה**» می‌آید تا در باغ عدن لذت ببرد، نیز مطرح شده‌اند.

ושני הפירושים אמת והוא כמ"ש במ"א שיש בחי' מצותי של המאציל²³ ית' עצמו ובחי' מצות הוי"ה דז"א דאצי' ובודאי בז"א המצות הן המשכה שלמעלה ממנו משא"כ למעלה יותר בא"ס ב"ה מצותי הן המשכות ממנו לשרשי הכלים כו' ודי לחכימא)

و هر دو توضیح درست‌اند؛ و این همان است که در جای دیگری توضیح داده شده: مرتبه «فرمان‌های من» (מצות, mitzvos) از آن خود فیض‌بخش متعال است، و مرتبه فرمان‌های Havayah در **ז"א** از عالم **אצילות**. بی‌تردید، در **ז"א** فرمان‌ها فرودآوردنی از مرتبه‌ای بالاتر از او هستند؛ اما در مرتبه‌ای بالاتر، یعنی در بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، متبارک باشد، «فرمان‌های من» فرودآوردن‌هایی از خود او به ریشه‌های ظرف‌ها هستند... و همین برای دانا بس است.)

هر دو خوانش درست‌اند، زیرا دو مرتبه از فرمان‌های الهی وجود دارد: «فرمان‌های من»، یعنی فرمان‌های خود فیض‌بخش، و «فرمان‌های Havayah»، یعنی فرمان‌های **ז"א**. برای **ז"א**، یک فرمان نوری است که از مرتبه‌ای بالاتر از آن فرود می‌آید؛ اما برای بی‌نهایت مطلق، «فرمان‌های من» نوری‌اند که او از خود به ریشه‌های ظرف‌ها فرود می‌آورد. یادداشت Kehot می‌افزاید که **מאמר** متأخرتر (5666 **ראש השנה** Hemshech of) این را معنای این Midrash می‌داند که **ה'** خود همان کاری را انجام می‌دهد که به اسرائیل فرمان می‌دهد انجام دهند.

וזהו שנק' המצות דרך הוי"ה וארחות הוי"ה²⁴ שהם כמו עד"מ דרך ושביל שבהן נמשך אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה להתלבש באצי' וכל המשכה הוא ע"י שם הוי"ה כנודע:

و از همین رو فرمان‌ها «راه Havayah» و «مسیرهای Havayah» نامیده می‌شوند: آنها، به اصطلاح، راه و گذرگاهی هستند که از آن نور بی‌پایان (اور אין سוף، Or Ein Sof)، متبارک باشد، فرود می‌آید تا در عالم اצילות متلبس گردد؛ و هر فرودآوردنی از طریق نام Havayah است، چنان‌که معروف است.

از همین رو کتاب مقدس، فرمان‌ها را «راه Havayah» و «مسیرهای Havayah» می‌نامد. آنها راهی هستند که نور بی‌پایان از آن می‌گذرد تا در عالم اצילות متلبس گردد؛ و هر جریان چنین نوری از نام Havayah می‌گذرد، نامی که معنایش به‌وجودآوردن است.

بخش 5 • 14-15

צדיקים و בינונים

14 והנה עיקר הכוונה במעשה המצות למטה באדם הוא שע"י"ז נמשך כן למעלה להיות הקב"ה מקיים המצות ע"ד הנ"ל וזהו הנק' להוסיף اور באצילות.

اکنون، مقصود اصلی از انجام فرمان‌ها [מצוות، mitzvos] در پایین، به‌دست انسان، آن است که از رهگذر آن، همان امر در بالا نیز فرود آورده شود، تا قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא، Kudsha Brich Hu) فرمان‌ها را به‌جا آورد، به همان نحو که پیش‌تر توضیح داده شد؛ و این همان چیزی است که «افزودن نور در عالم صدور (אצילות، Atzilus)» نامیده می‌شود.

مقصود از میتزووت انسان در پایین، آن است که «میتزووت» ه' را در بالا به‌وجود آورد؛ یعنی همان نور افزوده‌ای که پیش‌تر توصیف شد. در اصطلاح قبلا، این را «افزودن نور در عالم صدور (אצילות، Atzilus)» می‌نامند.

אך זהו דוקא בצדיקים שאין רע בנר"נ [בנפש רוח נשמה] שלהם כלל. אבל בבינונים עיקר הכוונה במצוה שלהם צ"ל לברר הנר"נ [הנפש רוח נשמה] שלהם²⁵ ע"י"ז.

اما این امر به‌طور خاص درباره‌ی پارسایان [צדיקים، tzaddikim] صدق می‌کند؛ کسانی که در نفس [נפש، nefesh]، روح [רוח، ruach] و جان [נשמה، neshamah] آنان هیچ بدی نیست. اما درباره‌ی افراد بینابینی [بیנונים، beinonim]، مقصود اصلی از میتزوۀ [מצוה، mitzvah] آنان باید این باشد که از رهگذر آن، نفس و روح و جان خود را پالایش کنند.

این مقصود به‌تمامی درباره‌ی צדיקים صدق می‌کند؛ کسانی که در نفس، روح و جان، یعنی مراتب روح، هیچ بدی نیست. اما درباره‌ی بیנונים، یعنی افراد «بینابینی» در اصطلاح تنیا (תניא، Tanya) که هنوز باید با بدی درون خود دست‌وپنجه نرم کنند، مقصود اصلی از میتزووتشان پالایش نفس خودشان است. در لیکوتی تורה (לקוטי תורה، Likutei Torah)، بخش بالا، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که هر افاضه‌ای از بی‌نهایت مطلق (אין סוף، Ein Sof) از رهگذر نزول نفس به بدن رخ می‌دهد؛ نزولی برای صعود.

15 ויש להבין בזה דהלא המצוה אחת היא בין לצדיקים בין לבינונים כי התפלין דמשה ואהרן הם ד' פרשיות דתפלין שלנו²⁶ ממש ואיך ישתנה עיקר הכוונה כ"כ [כל כד].

اما این مسئله را باید فهمید: مگر فرمان دینی (מצוה, mitzvah) برای پارسیان (צדיקים, tzaddikim) و افراد میان مرتبه (بینונים, beinonim) یکسان و همان یکی نیست؟ زیرا تفیلین (תפילין, tefillin) موسی (משה) و هارون (אהרן) دقیقاً همان چهار بخش تورات تفیلین ماست. پس چگونه مقصود اصلی می تواند تا این اندازه متفاوت باشد؟

آلتر ربه پرسشی درباره آنچه همین جا گفته است مطرح می کند. فرمان دینی برای همه یکسان است: تفیلین موسی و هارون همان چهار بخش تورات را داشت که تفیلین ما دارد؛ پس چگونه هدف اصلی آن می تواند میان یک پارسا و یک فرد میان مرتبه تا این اندازه تفاوت داشته باشد؟

اך הענין הוא דבאמת הכל כוונה אחת היא. שבהיות הוספת האור באצ"י ע"י מצות הצדיקים. אזי ממילא יש כח לברר הרע מנוגה דבי"ע כו'.

اما مقصود این است که در حقیقت، همه یک قصد است. زیرا هنگامی که به واسطه فرامین دینی (מצוות, mitzvos) پارسیان، نوری در عالم صدور (אצילות, Atzilus) افزوده می شود، آنگاه خودبه خود نیرویی برای پالودن شر از نوگا (נוגה, nogah) [تابش] عوالم آفرینش (בריאה, Beriah)، صورت بخشی (יצירה, Yetzirah) و عمل (عשיה, Asiyah) پدید می آید...

پاسخ این است که هدف در حقیقت یکی است. هنگامی که فرامین دینی پارسیان در عالم صدور نوری می افزاید، همان نور افزوده شده نیروی لازم را برای پالودن شری که در نوگا آمیخته است فراهم می کند؛ نوگا پوسته عوالم پایین تر است که نه سراسر قدسی است و نه سراسر شر (پوسته نوگا، کلیف نוגה, kelipas nogah)، و پالودن آن وظیفه فرد میان مرتبه است.

بخش 6 • 161-18

«آن که خود را فرومی آورد»: برداشت نخست

16 וזהו ענין המשפילי לראות בשמים ובארץ²⁷ כפי' הראשון. שנשפל להתלבש בתוך בחי' שמים וארץ. שה' ז"א ונוק' [ونוקبا]

و این است معنای «آن که خود را فرو می آورد تا در آسمان و زمین بنگرد»، بر پایه تفسیر نخست: یعنی او خود را فرو می آورد تا در مرتبه آسمان و زمین متلبس شود؛ آسمان و زمین همان صفات عاطفی (ז"א / זעیر انפין, Z'eir Anpin) و بُعد مؤنث / فرمانروایی (نوکبا, Nukva) هستند.

آیه «آن که خود را فرو می آورد تا در آسمان و زمین بنگرد» (مزامیر ۱۱۳:۶) آشکارا ه' را می ستاید؛ او چنان بلندمرتبه و بر تخت نشسته است که حتی برای دیدن آسمان ها نیز به پایین می نگرد. این مامار (maamar) واژه «فرو می آورد» را چنین تفسیر می کند که ه' خود را فرو می آورد تا در «آسمان و زمین» متلبس شود؛ و بنا بر این تفسیر نخست، این دو همان صفات عاطفی و بُعد مؤنث عالم صدور (אצילות, Atzilus) هستند؛ یعنی پیکربندی های مذکر و مؤنث آن.

כי הנה רם על כל²⁸ כו' ובחי' כד אנת תסתלק מינייהו²⁹ מהכלים דע"ס [דעשר ספירות]. דהיינו כמו ענין השינה שהוא הסתלקות המוחין אל עצמות הנפש.

זיכרון: «או ברטר از همه است...»؛ و [نیز] مرتبة «هنگامی که تو از آنان کناره می‌گیری»، از ظرف‌های ده مرتبة تجلی (ספירות, Sefiros)؛ این همانند خواب است، که عبارت است از کناره‌گیری قوای عقلانی (מוחין, mochin) به درون ذاتِ نفس. زیرا ه' «برتر از همه است...» (مزامیر ۱۱۳:۴)، و از این رو نور او می‌تواند از ظرف‌های ده ספירות کناره گیرد؛ این همان حالتِ «هنگامی که تو از آنان کناره می‌گیری» است. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) این حالت را به خواب مانند می‌کند؛ هنگامی که قوای عقلانی انسان به درون ذاتِ نفس کناره می‌گیرند و فعال نیستند.

17 והגם שיש לו צירופי אותיות המחשבה בחלומות. הרי הוא רק מחשבה בלא חכמה רק בחי' הדמיון. מה שאין כן כאשר יקיץ מהשינה הנה יאיר השכל במחשבה.

و هرچند در خواب، ترکیب‌هایی از حروفِ اندیشه در ذهن او هست، این فقط اندیشه‌ای بدون حکمت است؛ تنها مرتبة خیال (בחינה, bechinah) است. اما هنگامی که از خواب بیدار می‌شود، عقل در اندیشه‌اش می‌درخشد. در خواب، ذهن همچنان حروفِ اندیشه را با هم ترکیب می‌کند، اما این کار بدون حکمت و تنها در حدِ خیال است. وقتی انسان بیدار می‌شود، عقل دوباره در اندیشه‌اش می‌تابد.

ועד"ז יובן הנמשל שבחי' הסתלקות האור ומוחין דגדלות המלובש בע"ס [בעשר ספירות] לבחי' העצמות אוא"ס [אור אין סוף] אז הגילוי למטה נק' עד"מ בחי' שינה.

و به همین ترتیب، وجهِ تمثیل چنین فهمیده می‌شود: [در] مرتبة پس‌کشیده‌شدنِ نور و قوای عقلانی پخته (מוחין, mochin)، که در ده مرتبه از مراتبِ تجلی (ספירות, Sefiros) پوشیده‌اند، به مرتبة ذاتِ نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، آن‌گاه تجلی در پایین، از باب تمثیل، مرتبة خواب نامیده می‌شود. در عوالم بالا، هنگامی که نور و قوای عقلانی پخته از ده مرتبة تجلی به ذاتِ نورِ بی‌پایان باز می‌گردند، آنچه در پایین آشکار می‌ماند به خواب می‌ماند: صورت‌ها باقی‌اند، اما نورِ درونی حقیقی خود را ندارند.

18 ועי"ז היה שליטה גם לעכו"ם [לעובדי כוכבים ומזלות] מצרים ובבל. אבל ע"י התלבשות האור ומוחין דגדלות בע"ס [בעשר ספירות]. וזהו ענין הקב"ה מניח תפלין כו' כנ"ל.

ו אז אין راه، ملت های بت پرست مصر و بابل نیز سلطه یافتند. اما با متلبس شدن نور و قوای عقلانی پخته (מוחין, mochin) در ده گانه مراتب تجلی (ספירות, Sefiros)، و این همان معنای «ה'» قدوس متبارک، تفילין (תפלין, tefillin) می گذارد...» است، چنان که پیش تر گفته شد،

در آن حالت «خواب»، ملت هایی که بت می پرستیدند، یعنی مصر و بابل، توانستند سلطه پیدا کنند، زیرا نور الهی با قوت خود آشکار نبود. هنگامی که نور و مוחין پخته در ספירות متلبس می شوند - که معنای «ה'» قدوس تفیلین می گذارد» همین است - وضعیت دگرگون می شود.

והיינו פי' המשפילי להתלבש בתוך שמים וארץ. הנה עז"נ [על זה נאמר] השקיפה ממעון קדשך מן השמים.³⁰

و این است توضیح «آن که خود را فرو می آورد» تا درون آسمان و زمین متلبس شود؛ در این باره گفته شده است: «از جایگاه مقدّست، از آسمان، به زیر بنگر.»

این، فروآوردن خود 'ה' است به درون «آسمان و زمین»؛ تורה می گوید: «از جایگاه مقدّست، از آسمان، به زیر بنگر» (דברים 26:15)، دعایی که هر کشاورز پس از دادن عُشرهایش می خواند. «نگاه کردن 'ה' به پایین» یعنی نور او وارد ספירות می شود.

ואז עי"ז וברך את עמך ישראל ע"ז באורך נראה אור³¹ שנראים לדבר חשוב כי המכוון בהשתלשלות העולמות הוא בשביל קיום התומ"צ [התורה ומצות]:

و آنگاه، از این راه، «و قوم خود، اسرائیل، را برکت ده»؛ به سان «در نور تو، نور را می بینیم (נראה, nir'eh)»، یعنی ما همچون چیزی با اهمیت دیده می شویم (נראים, nir'im)؛ زیرا مقصود از زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus)، به جا آوردن تורה (תורה, Torah) و میتصّوس (מצות, mitzvos [فرمان ها]) است.

از این راه، «و قوم خود، اسرائیل، را برکت ده» تحقق می یابد، به سان «در نور تو، نور را می بینیم» (תהלים 36:10). واژه nir'eh، که در معنای آشکارش «می بینیم» است، همچنین می تواند به معنای «دیده می شود» خوانده شود؛ و این מאמר آن را چنین می فهماند که اسرائیل «دیده می شود» و با اهمیت به شمار می آید، زیرا کل השתלשלות برای آن است که اسرائیل تורה و میتصّوس را به جا آورد.

شمعدان זכריا

19 והנה להבין ענין פי' השני בפסוק המשפילי לראות דהיינו שע"י שמים וארץ נעשה סבת השפלה זו.

יש להקדים ענין מנורת זכריה וגלה על ראשה³² כו'.

اکنون، برای فهم تفسیر دوم آیه «آن که خود را فرومی آورد تا بنگرد» — یعنی اینکه آسمان و زمین سبب این فرودآمدن می شوند — باید نخست از موضوع منورای زکریا آغاز کنیم: «و کاسه ای بر فراز آن...»

خوانش دوم «آن که خود را فرومی آورد تا به آسمان و زمین بنگرد» چنین است که «آسمان و زمین» علت فرودآمدن **ה'** هستند، نه صرفاً جایی که این فرودآمدن به آن می رسد. برای تبیین این مطلب، آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) رؤیای زکریا درباره منورای زرین را با عبارت «کاسه ای بر فراز آن» (زکریا 4:2) مطرح می کند.

כי הנה סדר ההשתלשלות וההמשכה מהמאציל לנאצלים הוא ע"י בחי' כתר שיש בו מבחי' תחתונה שבא"ס והוא בחי' עתיק.

زیرا ترتیب زنجیره نزولِ عوالم (**השתלשלות**, hishtalshelus) و افاضه از مبدأ افاضه به فیض یافتگان، از راه مرتبه تاج (**כתר**, Keser) صورت می گیرد؛ مرتبه ای که در خود بهره ای از پایین ترین مرتبه بی نهایت مطلق (**אין סוף**, Ein Sof) دارد. و این همان مرتبه کهن سال (**עתיק**, Atik) است.

نور از **ה'**، مبدأ افاضه، به عوالم فیض یافته از طریق تاج، یعنی Keser، می رسد. تاج بهره ای از پایین ترین مرتبه مرتبه بالاتر را در خود دارد؛ این جنبه «عتیق»، یعنی «کهن سال»، نامیده می شود.

והיינו דכמו שמל' דאצ"י נעשה עתיק לבריאה.³³ ونמצא שבחי' כתר דבריאה יש בו מבחי' תחתונה שבאצילות ממש. דהיינו מבחי' מל' דאצילות.

یعنی همان گونه که فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) در عالم صدور (**אצילות**, Atzilus) برای عالم آفرینش (**בריאה**, Beriah) عتیق می شود، به گونه ای که مرتبه تاج عالم آفرینش بهره ای از پایین ترین مرتبه خود عالم صدور دارد؛ یعنی از مرتبه فرمانروایی عالم صدور،

برای نمونه، فرمانروایی، پایین ترین مرتبه عالم صدور، عتیق — تاج درونی — برای عالم بعدی، یعنی عالم آفرینش، می شود؛ بنابراین تاج عالم آفرینش خود پایین ترین مرتبه عالم صدور را در بر دارد. آلتز ربه در لیکوتی تורה (**לקוטי תורה**)، ماسعی، این قاعده را به طور کامل بیان می کند: تنها فرمانروایی مرتبه بالاتر فرود می آید تا عتیق و سرچشمه مرتبه پایین تر شود؛ یادداشت کِهوت نیز برای این قاعده عتس چاپیم (**עץ חיים**) و تانیا (**תניא**) را ذکر می کند.

כך מבחי' מלכות דא"ק [דאדם קדמון] (שנק' מל' דא"ס) נעשה עתיק וכתר לאצ'י וזהו הגולה שעל ראשה.

به همین ترتیب، از مرتبه فرمانروایی آدم ازل (آدم קדמון, Adam Kadmon)—که فرمانروایی بی‌نهایت مطلق نامیده می‌شود—عتیق و تاج برای عالم صدور پدید می‌آید؛ و این همان «کاسه بر فراز آن» است.

به همین نحو، فرمانروایی آدم ازل، مرتبه آغازین پیش از عالم صدور که فرمانروایی بی‌نهایت مطلق نیز نامیده می‌شود، عتیق و تاج عالم صدور می‌گردد. این همان «کاسه بر فراز آن» در منورای زکریاست.

وكم"ש גולת הכותרת³⁴ שכותרת ומקפת למעלה סביבות ראשה. וכך בחי' כתר הוא בחי' עטרה ומקיף על המוחין.

چنان‌که نوشته شده است: «کاسه سرستون» (כותרת, koteres)، که از بالا بر فراز آن تاج می‌گذارد و گرداگرد سر آن را فرا می‌گیرد. به همین ترتیب، مرتبه تاج، تاجی است که قوای عقلانی (מוחין, mochin) را در بر می‌گیرد.

عبارت «کاسه سرستون» (ملכים א 7:41) به سرستون‌های بالای ستون‌های معبد اشاره دارد و از ریشه واژه خوانده می‌شود: سرستون (כותרת, koteres) هم به معنی «سرستون» است و هم معنای «تاج می‌گذارد» دارد؛ این واژه با تاج (כתר, Keser) هم‌ریشه است. پس کاسه در بالا قرار می‌گیرد و سر را احاطه می‌کند؛ به همین ترتیب، تاج نیز قوای عقلانی را احاطه می‌کند، نه اینکه در آن‌ها داخل شود.

ושבעה נרותיה הם המדות דאצ'י ושבעה מוצקות לנרות הם ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק יומין שהם בחי' מקור ההשפעה להמדות דאצ'י. לכן נק' מוצקות לנרות כו'.

«و هفت چراغ آن» صفات عاطفی (مدות, middos) عالم صدور هستند، و «هفت مجرا برای چراغ‌ها» هفت مرتبه پایینی [مراتب تجلی (سفירות, Sefiros)] عتیق روزگاران (عתיק یومین, Atik Yomin) هستند؛ آن‌ها سرچشمه افاضه به صفات عاطفی عالم صدورند. ازاین‌رو «مجراهایی برای چراغ‌ها...» نامیده شده‌اند.

هفت چراغ منورا همان هفت صفت عاطفی عالم صدور هستند، و «هفت مجرا برای چراغ‌ها» هفت مرتبه پایینی عتیق روزگاران‌اند که به این صفات نیرو می‌رسانند. همان‌گونه که مجراها روغن را به چراغ می‌رسانند، این صفات برتر صفات عاطفی عالم صدور را تغذیه می‌کنند.

20 وكم"ש במ"א שיש ב' בחי' מדות. הא' המדות שלמטה מהשכל וההתבוננות ונק' טורי נהורא.

چنان‌که در جایی دیگر توضیح داده شده است، دو مرتبه از صفات عاطفی وجود دارد. نخست، صفات عاطفی‌ای هستند که فروتر از عقل و تأمل‌اند و «کوه‌های نور» نامیده می‌شوند.

دو نوع صفت عاطفی وجود دارد. نوع نخست صفاتی‌اند که از عقل و تأمل پدید می‌آیند: عشقی که انسان با اندیشیدن درباره عظمت 71 به آن می‌رسد و هیبتی که در او پدید می‌آید. این صفات «کوه‌های نور» نامیده می‌شوند، زیرا فهم آن‌ها را روشن می‌کند.

והב' המדות שלמעלה מהשכל והטעם המובן ונק' אהבה רבה ושורי חשוכא ומדות אלו שלמעלה מהשכל נק' [נקרא / נקראת / נקראות] מוצקות למדות הנמשכים מהשכל הנק' נרות כו'.

دوم، صفات عاطفی‌ای هستند که فراتر از عقل و دلیل قابل فهم‌اند و «عشق عظیم» و «کوه‌های تاریکی» نامیده می‌شوند. این صفات عاطفی فراتر از عقل، «لوله‌هایی» برای صفات عاطفی‌ای هستند که از عقل سرچشمه می‌گیرند و «چراغ‌ها» نامیده می‌شوند...

نوع دوم، صفاتی هستند که فراتر از عقل و دلیل‌اند؛ مانند «عشق عظیم» (אהבה רבה, ahavah rabbah). آنها «کوه‌های تاریکی» نامیده می‌شوند، زیرا ذهن نمی‌تواند آنها را دریابد. این صفات برتر، «لوله‌هایی» هستند که صفات زاده عقل، یعنی «چراغ‌ها»، را تغذیه می‌کنند.

ושני' [ושנים] זית' עליה³⁵ א' מימין הגלה כו' הם בחי' חו"ב [חכמה ובינה] דע"י [דעתיק יומין] וגם הם בחי' ב' מזלות נוצר ונק' ³⁶ שהם מקורות דחו"ב [דחכמה ובינה] דאצי'.

«و دو درخت زیتون بر فراز آن، یکی در سمت راست کاسه...»؛ اینها مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah) و فهم (בינה, Binah) در کهن‌سال روزگار (עתיק יומין, Atik Yomin) هستند؛ و نیز مرتبه دو مجرای فیض (מזלות, mazalos)، «نگهدارنده» (נוצר, notzer) و «پاک‌کننده» (ונקה, venakeh)، که سرچشمه‌های حکمت و فهم در عالم صدور (אצילות, Atzilus) هستند.

«دو درخت زیتون» کنار کاسه (זکریا ۴:۳)، حکمت و فهم کهن‌سال روزگار (עתיק יומין, Atik Yomin)، یعنی مرتبه درونی تاج (כתר, Keser)، هستند. آنها همچنین دو مجرای فیض (מזלות, mazalos) به نام‌های «نگهدارنده» (נוצר, notzer) و «پاک‌کننده» (ונקה, venakeh) هستند؛ دو مورد از سیزده صفت رحمت که قبلاً آنها را در ریش «چهره بلند» (אריך אופן, Arich Anpin) می‌بیند. اینها سرچشمه‌های حکمت و فهم در عالم صدور هستند.

21 והנה הזית הוא מר רק שמוציאין ממנו שמן ע"י כתישה. והיינו בחי' בירור רפ"ח נצוצין ע"י אתכפיא

ואתהפכא כמאמר כד אתכפיא סט"א [סטرا אחרא]³⁷ אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא]

اینک، زیتون تلخ است، اما با کوبیدن از آن روغن گرفته می‌شود. این مرتبه پالایش ۲۸۸ جرقه از راه فرونشاندن و دگرگون کردن [سوی دیگر (סטرا אחרא, sitra achra)] است؛ چنان‌که گفته‌اند: «هنگامی که سوی دیگر مهار شود، شکوه قدوس متبارک (קב"ה / کודשא بריך הוא, Kudsha Brich Hu) برمی‌خیزد.»

زیتون تلخ است، اما کوبیدنش روغن را بیرون می‌آورد. این نماد پالایش ۲۸۸ جرقه قدسی است که به عوالم فرودین سقوط کردند؛ این پالایش از راه مهار سوی دیگر (אתכפיא, iskafya) و دگرگون‌ساختن آن (אתהפכא, is'hapcha) انجام می‌گیرد؛ چنان‌که زوهر (זהר) می‌گوید، هنگامی که سوی دیگر مهار شود، شکوه ה' بالا می‌رود. در تורה اور (تורה اور)، در وایاکهل (ויקהل)، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) می‌افزاید که این مهار، یعنی پذیرش یوغ (קבלת עול, kabbalas ol)، می‌تواند در سراسر روز بی‌تغییر ادامه یابد؛ برخلاف عشق که فراز و فرود دارد.

ומקור המשכת מ"ן [מ"ן נוקבין] **ומ"ד** [ומ"ן דוכרין] **שע"י הבירורים נמשך מב' מזלות הנ"ל.**

ו سرچشمه فرودآوردن آبهای مؤنت (מ"ן נוקבין, mayin nukvin) و آبهای مذکر (מ"ן דוכרין, mayin duchrin), که از راه پالایشها [می آید], از دو מזال (מזלות, mazalos [مجاری فیض]) یادشده در بالا کشیده می شود:

این پالایشها همچنین سرچشمه «آبهای مؤنت» (מ"ן נוקבין) – برانگیختگی از پایین – و «آبهای مذکر» (מ"ן דוכרין) – جریان از بالا – هستند؛ هر دو از دو מזال (מזלות) کشیده می شوند.

מזל ונקא הוא שרש כל המ"ן [המ"ן נוקבין] **ומזל נוצר שרש המ"ד** [המ"ן דוכרין] **לכן הן הן ב' זיתים הנ"ל:**

מזל ונקא (venakeh) ریشه همه آبهای مؤنت است، و מזל נוצר (notzer) ریشه آبهای مذکر. ازاین رو، خود آنها همان دو درخت زیتون یادشده در بالا هستند.

مزال وנקא ریشه برانگیختگی از پایین است و نוצר ریشه جریان از بالاست. به همین دلیل، آنها همان دو درخت زیتون اند که روغنشان – نوری که با کوبیدن بیرون کشیده می شود – چراغدان (מנורה, menorah) را می افروزد.

بخش 8 • 221-24

خودنفی گری اراده

22 והנה עיקר סבת המשכת בחי' גולה שעל ראשה הנ"ל הוא ע"י בטול רצון שהוא בחי' עבודה שלמעלה

מהבחירה שע"פ שכל ודעת שבזה עושים המשכת הגולה שהוא בחי' הכתר ומקיף שלמעלה מהשכל.

اکنون، علت اصلی فرودآوردن مرتبه / جنبه (בחینه, bechinah) «کاسه بر بالای آن» که پیشتر یاد شد، خودنفی گری (بیטול, bittul) اراده (רצון, ratzon) است؛ این، مرتبه ای از خدمت الهی است که فراتر از انتخابی مبتنی بر عقل و شناخت (دעת, Daas) قرار دارد؛ زیرا از این راه، فرودآوردن کاسه تحقق می یابد؛ کاسه ای که مرتبه تاج (כתר, Keser) و [نور] فراگیر فراتر از عقل است.

«کاسه بر بالای آن» (تاج، یعنی نور فراگیر فراتر از عقل) عمدتاً از راه خودنفی گری اراده فرود آورده می شود. این خدمت، فراتر از هر انتخابی است که بر استدلال مبتنی باشد، و ازاین رو به مرتبه ای می رسد که خود فراتر از عقل است.

23 וביאור הענין כי הנה מבירורי רפ"ח נצוצים נעשה או"ח [אור חזור] **מלמטלמ"ע** [מלמטה למעלה] **עד רום**

המעלות שגם בחכמה سתימאה האור חוזר למעלה יותר.

تبیین مطلب این است: از پالایش ۲۸۸ جرقه، نور بازتابیده پدید می آید که از پایین به بالا صعود می کند، تا بلندترین مراتب؛ به گونه ای که حتی در حکمت نهفته (חכמה, Chochmah) نیز نور باز هم به مرتبه ای بالاتر بازمی گردد.

پالایش ۲۸۸ جرقه، «نور بازتابیده» را پدید می آورد؛ نوری که از پایین به بالا برمی خیزد. این نور چنان بالا می رود که حتی به حکمت نهفته، یعنی حکمت پوشیده آریخ انپین [پارتسوف «چهره دراز»] [آریخ انپین, Arich Anpin]، نیز می رسد.

וזהו בקיעת שערות הראש ועי"ז נמשך אח"כ מלמעלה תוספת אור ושפע רב ונמשך למטה ע"י שערות דדיקנא שהם המשכה מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

ו این همان سر برآوردن موهای سر است؛ و از این راه، پس از آن، نور افزوده و فیضی فراوان از بالا فرود می‌آید، و از طریق موهای ریش به پایین کشیده می‌شود؛ زیرا این موها مجرای امتداد از بالا به پایین‌اند.

این نور صعودی به صورت سر برآوردن موهای سر تصویر شده است. در پی آن، نور افزوده و فیضی فراوان از بالا، از طریق «موهای ریش» فرود می‌آید؛ این موها مجاری جریان از بالا به پایین‌اند.

24 ולכן כל המצות מעשיות הם מבחי' נוגה כמו הצמר דציצית וקלף התפלין שע"י שמתבררים הנצוצין שבנוגה ע"י קיום המצוה נמשך תוספת אורות באצ"י כנ"ל.

ازاین‌رو، همه فرمان‌های عملی (מצוות, mitzvot) از مرتبه پوسته آمیخته از خیر و شر (נוגה, nogah) هستند؛ مانند پشم **ציצית** (tzitzis) و پوست **תפילין** (tefillin). زیرا هنگامی که جرقه‌های نهفته در **נוגה** با به‌جا آوردن **מצוה** پالوده می‌شوند، نورهای افزوده به عالم صدور (**אצילות**, Atzilus) کشیده می‌شوند، چنان‌که پیش‌تر گفته شد.

فرمان‌های عملی با اشیای مادی برگرفته از پوسته میانه، مانند پشم tzitzis و پوست tefillin، انجام می‌شوند. به‌کارگیری این اشیاء برای یک فرمان، جرقه‌های درون آن‌ها را پالایش می‌کند و نور افزوده‌ای به Atzilus می‌آورد.

אך הנה בחי' בטול הרצון יש בו מעלה יתירה ואתכפיא סט"א [סטרא אחרא] ביותר מצד בטול רצון הגוף בסתם שמבטל כל רצונותיו ויקבע בלבבו לילך אחרי ה'.

اما مرتبه خودنفي‌گري اراده (**ביטול**, bittul) برتری افزوده‌ای دارد و سوي دیگر (**סטרא אחרא**, sitra achra) بیش از پیش مهار می‌شود؛ زیرا اراده بدن به‌طور کلی خودنفي می‌شود: انسان از همه خواسته‌هایش دست می‌کشد و در دلش استوار می‌سازد که از **ה'** پیروی کند،

خودنفي‌گري اراده از این هم فراتر می‌رود. انسان اراده بدن را به‌طور کلی کنار می‌گذارد، نه فقط در یک عمل خاص، و عزم می‌کند که از **ה'** پیروی کند؛ ازاین‌رو سوي دیگر را بیش از هر فرمان واحدی مهار می‌کند.

«آن که خود را فرومی آورد»: برداشت دوم

25 וכאלו אין לו שום רצון רק מה שירצה ה' זהו רצונו וזהו אתכפי' ס"א [סטרא אחרא] ממש ביתר שאת

ויתר עז מבקיום מצוה אחת

و گویی هیچ اراده‌ای از خود ندارد؛ تنها آنچه **ה'** می‌خواهد، اراده اوست. این همان انقیادِ راستینِ سوي دیگر (סטרא אחרא, sitra achra) است، با منزلتی برتر و نیرویی افزون‌تر از انجام یک فرمانِ توراتی (מצוה, mitzvah).

آلتر ربه در ادامه جمله پیشین، از خودنفی‌گری کاملِ اراده سخن می‌گوید: انسان هیچ اراده‌ای از خود ندارد، جز آنچه **ה'** می‌خواهد. این امر سوي دیگر را نیرومندتر از انجام هر فرمانِ توراتیِ واحدی به انقیاد درمی‌آورد.

וכך ההמשכה עי"ז הוא בחי' וגלה על ראשה. שהוא בחי' רעוא דכל רעיון דהיינו מקור כל הרצונות.

و بدین‌سان، فرودآوردن از این راه، مرتبه «و کاسه‌ای بر فراز آن» است؛ این همان مرتبه «اراده همه اراده‌ها» است، یعنی سرچشمه همه اراده‌ها.

آنچه از این راه فرود آورده می‌شود، «کاسه‌ای بر فراز آن» است؛ یعنی تاج (כתר, Keser) که بالاتر از عالم صدور (אצילות, Atzilus) قرار دارد و همان «اراده همه اراده‌ها»، سرچشمه هر اراده خاص، است.

משא"כ תרי"ג מצות הם תרי"ג ארחין שבגלגלתא דז"א שהוא עד"מ למטה בחי' פרטי הרצונות. אבל מקורן ושרשן הוא בחי' רעדכ"ר [רעוא דכל רעיון] וזה נמשך דוקא ע"י בטול רצון שבזה מתקשר לבעל הרצון ממש ובחי' בטול רצון זה נק' ארץ שמשים עצמו כעפר ממש.

اما 613 فرمانِ توراتی (מצוות, mitzvot) همان 613 راه در مجموعه صفاتِ عاطفی (ז"א / זעיר אנופין, Z'eir Anpin) است؛ این، به‌طور تمثیلی، در ساحتِ پایین، مرتبه اراده‌های خاص است. ولی سرچشمه و ریشه آنها مرتبه «اراده همه اراده‌ها» است، و این مرتبه تنها از راهِ خودنفی‌گریِ اراده (ביטול רצון, bittul ratzon) فرود آورده می‌شود؛ زیرا انسان از این راه خود را به خودِ صاحبِ اراده پیوند می‌دهد. این مرتبه از خودنفی‌گریِ اراده «زمین» نامیده می‌شود، زیرا انسان خود را به‌راستی همچون خاک می‌سازد.

613 فرمانِ توراتی، یعنی 613 راه در سِرِ صفاتِ عاطفی، در قیاس با خواسته‌های خاصِ انسان‌اند. ریشه آنها، یعنی اراده همه اراده‌ها، تنها با کنارگذاشتنِ اراده خود دست‌یافتنی است؛ این کار انسان را به خودِ صاحبِ اراده پیوند می‌دهد. این خودنفی‌گری «زمین» نامیده می‌شود، زیرا انسان خود را همچون خاک می‌سازد.

(ושמים היינו מקיף זהו בחי' אהבת בכל מאדך³⁸ בלי גבול ממש שע"ז ממשיכים להיות מקור ההמשכה מהמאציל בנאצלים. היינו שעושים בחי' הגולה וכו'. וגם המוצקות שהם הכל למעלה מהשכל)

(و «آسمان» به معنای نور فراگیر است؛ این همان مرتبة عشق «با تمام نیروی خویش» (مأدَد, me'od) است، عشقی که بهراستی حد و مرز ندارد. از این راه، [نور] فرود آورده می‌شود تا سرچشمه افاضه از مفيض به موجودات صادر شده گردد؛ یعنی مرتبة کاسه و جز آن پدید آورده می‌شود، و نیز لوله‌ها، که همگی فراتر از عقل‌اند.)

در این عبارت داخل پرائتز، «آسمان» به معنای نور فراگیر تعریف شده است؛ نوری که از راه عشق «با تمام نیروی خویش» (تثنیه 6:5) حاصل می‌شود. مئود معنای «بسیار» می‌دهد: عشقی که بهراستی حد و مرز ندارد و، همچون خودنفی‌گری اراده، فراتر از عقل است و کاسه و لوله‌ها را فرود می‌آورد. آلتز ربه در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، إمور (אמור) نیز مئود را به معنای «بی‌حد و مرز» توضیح می‌دهد: بی‌نهایت مطلق که فراتر از ظرف‌هاست و سپس فرمان‌های توراتی آن را فرود می‌آورند.

וזהו המשפילי לראות בשמים ובארץ. ³⁹ שע"י שמים וארץ שבבחי' זו נעשה ההשפלה מא"ס ממש להיות נמשך כתר לאצי'.

و این است معنای «آن‌که خویشتن را فرومی‌آورد تا به آسمان و زمین بنگرد»: از طریق آسمان و زمین این مرتبه، خود بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) فرود می‌آید، تا تاج به عالم صدور فرود آورده شود.

این، خوانش دوم عبارت «آن‌که خویشتن را فرومی‌آورد تا به آسمان و زمین بنگرد» است: از طریق این «آسمان» – عشق بی‌حد و مرز – و این «زمین» – خودنفی‌گری اراده – خود بی‌نهایت مطلق فرود می‌آید تا تاج به عالم صدور فرود آورده شود. در اینجا آسمان و زمین سبب این فرودآمدن‌اند.

ואח"כ ע"י תומ"צ [תורה ומצות] נעשה התלבשות האור מהכתר בתרי"ג ארחין דז"א. ורמ"ח איבריך דמלכא כו'. וזהו פי' המשפילי בתוך שמים וארץ שהם זו"נ [זעיר אנפין ونוקבא] דאצי'.

و پس از آن، به واسطه تورات و فرمان‌های توراتی، نور تاج در 613 راه صفات عاطفی، و در «248 اندام پادشاه...» جای می‌گیرد. و این معنای «آن‌که خویشتن را فرومی‌آورد» درون آسمان و زمین است، که صفات عاطفی و بُعد مؤنث / فرمانروایی (نوکبا, Nukva) در عالم صدورند.

پس از آن، تورات و فرمان‌های توراتی نور را از تاج به 613 راه صفات عاطفی و به «248 اندام پادشاه» – یعنی 248 فرمانی ایجابی – می‌رسانند. این با خوانش نخست مطابقت دارد؛ خوانشی که در آن 71 خویشتن را در آسمان و زمین، یعنی صفات عاطفی و فرمانروایی، فرود می‌آورد.

(וכמ"ש בכהאר"י [בכתבי האר"י] ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונום לברכה]⁴⁰ שלהמשיך יחוד או"א [אבא ואימא] הוא ע"י מס"נ [מסירות נפש] ויחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] הוא ע"י תורה ומצות. וב' המשכות אלו זהו ב' פירושים שנתבאר כאן בענין המשפילי לראות בשמים ובארץ. וכמ"ש במ"א שיש שמים וארץ עילאין. ויש שמים וארץ תתאין).

(چنانکه در نوشته‌های آریزال (האר"י)، یادش گرامی باد، آمده است: فرودآوردنِ یگانگی پدر و مادر (אבא ואמא, Abba v'Imma) از راه فداکاری تا پای جان (מסירות נפש, mesirus nefesh) است، و یگانگی صفاتِ عاطفی و فرمانروایی از راه تورات و فرمان‌های توراتی. این دو فرودآوردن، همان دو تفسیر «آنکه خوبستن را فرومی‌آورد تا به آسمان و زمین بنگرد» هستند که در اینجا بیان شد؛ و چنانکه در جای دیگری توضیح داده شده، آسمان و زمین برین وجود دارند و آسمان و زمین فرودین نیز وجود دارند).

این عبارتِ داخلی پُرانتز از آریزال نقل می‌کند: یگانگی برترِ پدر و مادر (حکمت و فهم) به واسطهٔ فداکاری تا پای جان پدید می‌آید، حال آنکه یگانگی صفاتِ عاطفی و فرمانروایی از راه تورات و فرمان‌های توراتی حاصل می‌شود. این دو با دو خوانشِ آیه مطابقت دارند که از «آسمان و زمین» برین و فرودین سخن می‌گویند. در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، إمر (أمور)، آلتز ربه این مطلب را از إتس ح"יیم (עץ חיים) نقل می‌کند و نتیجهٔ عملی‌اش را بیان می‌دارد: حتی کسی که کارِ همیشگی‌اش مطالعهٔ تورات است، برای گفتنِ شِماع (שמע, Shema) دست از آن می‌کشد.

וזהו ענין מה שאר"י [שאמר רבותינו זכרונום לברכה] למה קדמה שמע⁴¹ לוהיה אם שמוע שיקבל עליו עומ"ש [עול מלכות שמים] תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות כי בפ' שמע נאמר בכל מאדך והיא בחי' שמים לפי' הב'.

و این است معنای آنچه حکیمان ما، یادشان گرامی باد، گفته‌اند: چرا [بخش] شِماع پیش از «و خواهد بود، اگر گوش فرا دهید» آمده است؟ تا انسان نخست پذیرشِ یوغ (קבלת עול, kabbalas ol) فرمانرواییِ آسمان را بر خود بپذیرد و سپس یوغِ فرمان‌های توراتی را بر خود بپذیرد. زیرا در بخشِ شِماع آمده است: «با تمام نیروی خویش»، و این، بنا بر تفسیرِ دوم، مرتبهٔ «آسمان» است.

میشنا می‌پرسد چرا شِماع پیش از «و خواهد بود، اگر گوش فرا دهید» خوانده می‌شود: تا انسان نخست یوغِ فرمانرواییِ آسمان را بپذیرد و سپس یوغِ فرمان‌های توراتی را. عبارتِ «با تمام نیروی خویش» در شِماع همان عشقِ بی‌حد و مرزی است که در خوانشِ دوم «آسمان» نامیده می‌شود.

וגם מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בכל מדה שמודד לך⁴² הוי מודה לו במאד מאד זהו בחי' ארץ בטול רצון.

و نیز آنچه حکیمان ما، یادشان گرامی باد، گفته‌اند: «هر اندازه‌ای (مדה, middah) که او برای تو اندازه می‌گیرد (مودد, moded)، بسیار بسیار (بمآد מאד, bim'od me'od) از او سپاسگزاری کن (مودה, modeh)»؛ این همان مرتبه «زمین» است: خودنهی‌گری (ביטול, bittul) اراده (רצון, ratzon).

میشنا (משנה) عبارت «با تمام מאד me'od» را چنین می‌خواند: «هر اندازه (مדה) که او برای تو اندازه می‌گیرد (مودد)، از او بسیار بسیار (بمآد מאד) سپاسگزاری کن (مودה)»؛ واژه‌های مדה، مودد و مודה همگی پژواکی از מאד دارند. پذیرفتنی هرچه ه' می‌فرستد همراه با سپاس، همان خودنهی‌گری اراده است که «زمین» نامیده می‌شود.

וכ"ז [וכל זה] נקרא קבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] פי' מלכות דא"ס שנק' מלכות שמים בחי' מקיף שעי"ז נמשך וגלה על ראשה כו' שנעשה עתיק לאצילות

و همه این‌ها پذیرش یوغ (קבלת עול, kabbalas ol) فرمانروایی آسمان نامیده می‌شود؛ یعنی فرمانروایی (ملכות, Malchus) بی‌نهایت مطلق (ایן سوف, Ein Sof)، که «فرمانروایی آسمان» نامیده می‌شود و مرتبه فراگیر [نور] است؛ به واسطه آن، «و کاسه‌ای بر فراز آن...» به پایین کشیده می‌شود، تا فرمانروایی بی‌نهایت مطلق برای عالم صدور (אצילות, Atzilus) به مرتبه کهن (عתיק, Atik) بدل شود.

مجموع این‌ها پذیرش یوغ فرمانروایی آسمان را تشکیل می‌دهد؛ در این‌جا «فرمانروایی آسمان» به معنای فرمانروایی بی‌نهایت مطلق است، یعنی نوری فراگیر. به واسطه آن، «کاسه بر فراز آن» به پایین کشیده می‌شود و فرمانروایی بی‌نهایت مطلق برای عالم صدور به مرتبه کهن عתיق بدل می‌شود.

ואח"כ והיה אם שמוע⁴³ הוא המשכת האור בכלים ע"י המצות בתוך שמים וארץ כנ"ל:

و پس از آن، «و چنین خواهد شد، اگر گوش فرا دهید» بیانگر فرودآمدن نور به درون ظرف‌ها از طریق فرمان‌ها (מצוות, mitzvos)، درون آسمان و زمین، است؛ چنان‌که پیش‌تر گفته شد.

تنها پس از آن است که «و چنین خواهد شد، اگر گوش فرا دهید» - یعنی رعایت فرمان‌ها (מצוות) - نور را به درون ظرف‌ها، درون آسمان و زمین، فرومی‌آورد؛ آسمان و زمین، یعنی صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנופי, Z'eir Anpin) و بُعد مؤنث / فرمانروایی (נוקבא, Nukva).

«זیرא سرچشمه حیات نزد توس»

26 וזהו כי עמד מקור חיים. ⁴⁴ פי' בחי' המלי' שבעולם האצ"י שנעשה עתיק לבי"ע נק' מקור חיים דבי"ע שהכתר הוא מקור ושרש כו'.

و این همان است: «زیرا سرچشمه حیات با توس». یعنی مرتبه فرمانروایی (ملכות, Malchus) در عالم صدور (אצילות, Atzilus)، که برای عوالم آفرینش (בריאה, Beriah)، صورت بخشی (יצירה, Yetzirah) و عمل (עשיה, Asiyah) به مرتبه تاج درونی (עתיק, Atik) تبدیل می شود، سرچشمه حیات این عوالم نامیده می شود؛ زیرا تاج (כתר, Keser) سرچشمه و ریشه است...

مامار به آیه آغازین بازمی گردد: «زیرا سرچشمه حیات با توس». فرمانروایی عالم صدور، که برای عوالم فروتر آفرینش، صورت بخشی و عمل به مرتبه آتیک تبدیل می شود، «سرچشمه حیات» آن هاست؛ زیرا تاج ریشه هر عالم است.

وهוא באמת רק בחי' עמד טפל ובטל לבחי' עצמות האצילות. ולכן לא נאמר כי אתה רק כי עמד

اما در حقیقت، این فقط مرتبه «با تو» است؛ مرتبه ای تابع که در برابر ذات عالم صدور، وجودی مستقل برای خود قائل نیست. از این رو، گفته نشده است: «زیرا تو هستی»، بلکه فقط گفته شده است: «زیرا با توس».

آن سرچشمه فقط «با تو» است: تابع ذات عالم صدور، که پایین ترین مرتبه آن است، و در برابر آن وجودی مستقل برای خود قائل نیست. به همین دلیل، آیه می گوید «با تو» و نمی گوید «تو» سرچشمه حیات هستی.

וכן למעלה יותר מלי' דא"ק [דאדם קדמון] היא מקור חיים דאצ"י שהרי נעשה עתיק לאצ"י והיא בחי' עמד טפל ובטל למהות ועצמות א"ק [אדם קדמון] וזהו המגביהי לשבת ⁴⁵ כו'.

و در مرتبه ای بالاتر، فرمانروایی آدم آغازین (א"ק, Adam Kadmon) سرچشمه حیات عالم صدور است، زیرا برای عالم صدور به مرتبه آتیک تبدیل می شود؛ و آن نیز مرتبه «با تو» است، تابع و در برابر ماهیت و ذات آدم آغازین، بی آنکه وجودی مستقل برای خود قائل باشد. و این همان است: «آن که در بلندی ها بر تخت نشسته است...»

در مرتبه ای بالاتر، فرمانروایی آدم آغازین سرچشمه حیات عالم صدور است، اما آن نیز فقط «با تو» است و در برابر ذات آدم آغازین وجودی مستقل برای خود قائل نیست. این همان عبارت «آن که در بلندی ها بر تخت نشسته است» (مزامیر 113:5) است: ذات همچنان در تعالی خود باقی می ماند و تنها پایین ترین مرتبه آن سرچشمه مرتبه پایین تر می شود.

אך פי' המשפילי לראות בשמים ובארץ כפי שני פירושים הנ"ל. היינו שעי"ז ממשיכים תוספת אור ממהות ועצמות האור שבא"ק [שבאדם קדמון] שיומשך בבחי' הגולה שעל ראשה.

اما معنای «آنکه برای نگریستن به آسمان و زمین خود را فرومی‌آورد»، بر پایه هر دو تفسیر پیش گفته، این است که از این راه، نوری افزون از ماهیت و ذات نور آدم آغازین فرود آورده می‌شود تا در مرتبه «جامی که بر فراز آن است» جاری گردد.

«آنکه برای نگریستن به آسمان و زمین خود را فرومی‌آورد»، بر پایه هر دو تفسیر، یعنی خدمت انسان نوری افزون را از خود ذات آدم آغازین به «جامی که بر فراز آن است» فرود می‌آورد. بدین سان، بیش از پایین ترین مرتبه معمول نیز فرود می‌آید.

(ולכן הגולה עם שהיא כמו גולת הכותרת ומקיף הרי היא כמו בחי' מקבל כדפירש"י [כדפירש רש"י] בזכריה שם כמו ספל שבו השמן⁴⁶ היינו שמעצמות האור דא"ק [דאדם קדמון] יומשך תוספת אור בגולה זו):

(ازاین رو، جام، با آنکه همچون «جام تاج» و فراگیرنده است، با این حال به ظرفی گیرنده می‌ماند؛ چنان که راشی (רש"י) در همان جا در זכריה توضیح می‌دهد: مانند کاسه‌ای که روغن را در خود نگه می‌دارد. یعنی از ذات نور آدم آغازین، نوری افزون به این جام جاری می‌شود.)

این توضیح می‌دهد که چرا جام، با آنکه تاجی فراگیرنده است، گیرنده نیز هست. راشی در زכریה واژه **גולה** (gulah) را با **גולות** (gulos)، به معنای «چشمه‌ها»، پیوند می‌دهد و آن را کاسه‌ای می‌خواند که روغن را در خود نگه می‌دارد؛ اینجا جام نور افزون را از ذات آدم آغازین دریافت می‌کند.

27 וזהו באורך נראה אור.^{47, 48} פי' באורך לנוכח היינו כמו בחי' אתה ולא בחי' עמך שיומשך מעצמות

האור דא"ק [דאדם קדמון] להיות נראה האור באבי"ע [באצילות בריאה יצירה עשיה] כנ"ל

و این همان است که می‌گوید: «در نور تو، نور را می‌بینیم» (**נראה**, nir'eh). «نور تو» خطاب مستقیم است؛ یعنی مانند مرتبه «تو»، نه مرتبه «با تو»: از ذات نور آدم ازلی (**آدم** **קדמון**, Adam Kadmon) فروکشیده شود تا نور در عالم صدور (**אצילות**, Atzilus)، عالم آفرینش (**בריאה**, Beriah)، عالم صورت بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عالم عمل (**עשיה**, Asiyah) دیده شود، چنان که پیش تر گفته شد.

«در نور تو، نور را می‌بینیم» مستقیماً با ה' سخن می‌گوید («تو»); این به مرتبه «تو»، یعنی ذات، اشاره دارد، نه صرفاً «با تو». مامار «**نראה**» را به معنای «دیده می‌شود» می‌خواند: نوری که از ذات آدم ازلی افزوده می‌شود، در هر چهار عالم آتسیلوس، بریاه، یتسیراه و آسیاه آشکار می‌گردد.

וגם נראה אנחנו שבבחי' זו נהיה חשובים כנ"ל בפ' השקיפה כו'. וברך את עמך⁴⁹ כו':

و نیز «ما دیده می‌شویم» (نראה): یعنی در این مرتبه، چنان‌که پیش‌تر در تفسیر «بنگر...» گفته شد، ما ارجمند شمرده خواهیم شد. «و قوم خود را برکت ده...»

«می‌بینیم» را همچنین می‌توان «دیده می‌شویم» خواند: در این مرتبه، اسرائیل ارجمند شمرده می‌شود. این به «بنگر... و قوم خود، اسرائیل، را برکت ده» (بند ۱۸) بازمی‌گردد و مامار را به پایان می‌رساند.

در کار بندگی

میتزواي انسان نور را به عالم صدور فرومی‌کشد و جرقه‌های پوسته آمیخته خیر و شر را پالایش می‌کند. با این حال، پیش از یوغ میتزواها، یوغ پادشاهی آسمان می‌آید: عشق‌ورزیدن به ה' «با تمامی توان» و بی‌حدومرز، و کنارگذاشتن کامل اراده خویش؛ به گونه‌ای که انسان خود را همچون خاک سازد و برای هرچه ה' می‌فرستد سپاس‌گزار باشد. این کار به اراده همه اراده‌ها می‌رسد و نور را از خود ذات فرومی‌آورد.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. میان تفیلین به مثابه یک شیء و عمل بر سر نهادن آن چه تفاوتی است، و מאמר چگونه این تمایز را درباره «تفیلین» ה' به کار می‌گیرد؟
2. این اندیشه که ظرفها «ریشه‌ای از خود دارند» چگونه به پرسشی پاسخ می‌دهد که عبارت «همه چیز از توست» برمی‌انگیزد؟
3. چرا خودنفی‌گری اراده، سوي دیگر (סטרא אחרא, sitra achra) را بیش از هر میتزوا به تنهایی فرومی‌نشاند؟
4. دو برداشت از «آن‌که خود را فرومی‌آورد تا به آسمان و زمین بنگرد» چگونه با ترتیب شما و «و چنین خواهد شد اگر گوش فرا دهید» مطابقت دارند؟
5. در عبارت «زیرا سرچشمه حیات نزد توست»، این‌که آیه می‌گوید «نزد تو» و نه «تو»، چه اهمیتی دارد؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 ביאור על הנ"ל

این یادداشت به نسخه‌ای موازی از این گفتار اشاره می‌کند که می‌تزل ربه آن را تقریر کرده و در سیفر هَمَاماریم (ספר המאמרים) 5563 به چاپ رسیده است. این نسخه، ثبت قدیمی‌تری از همان آموزه است.

یادداشت کھوت

הנחת אדה"א בסה"מ תקס"ג ע' סד.

بند 2

«زیرا سرچشمهٔ حیات نزد توست؛ در نور تو نور را می‌بینیم.» تمام گفتارِ حَسیدی (מאמר, maamar) شرحی بر این آیه است؛ آیه‌ای که در پایانِ گفتار بار دیگر به آن پرداخته می‌شود.

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:

כִּי־עֵמֶק מְקוֹר חַיִּים בְּאֵרָךְ נִרְאֶה־אֹרֶךְ:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3

תרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין שבגולגולתא

ایدرا ربا (אדרא רבא) راه‌هایی را در جمجمهٔ «سر» الهی توصیف می‌کند؛ یادداشتِ کھوت، آن را همراه با شرحِ آریزال (האר"ז)، به‌عنوان مأخذی برای تطابقِ ۶۱۳ فرمانِ دینی (מצוות, mitzvot) با این راه‌ها نقل می‌کند.

Zohar III, 129a זח"ג קסט, א

یادداشت کھوت

ראה זח"ג קסט, א. ובביאור האר"ז"ל שם. מ"ח מס' א"א ספ"ד. לקו"ת ראה כא, ד.

4

דכל המצות נק' מצות הוי"ה

در صفحهٔ 34a, מֵאמר ی دربارهٔ چراغ‌های حنوکا، تأثیری را که به‌صورتِ درونی فروود می‌آید («چوپانان»، نوری که همهٔ عوالم را پر می‌کند (ממלא כל עלמין, memalei kol almin)) با تأثیری که همه‌چیز را فرا می‌گیرد («شاهزادگان»، نوری که فراتر از زنجیرهٔ نزولِ عوالم است) مقابله می‌کند و عبارتِ «زیرا تو چراغ من هستی، ה'، و ה' تاریک‌ام را روشن می‌کند» را به‌منزلهٔ دو نامِ ה' توضیح می‌دهد: یکی درونِ زنجیرهٔ نزولِ عوالم و دیگری فراتر از آن. همین دو مرتبه در اینجا با عبارت‌های «فرمان‌های ה'» و «فرمان‌های من» (بند ۱۳) ظاهر می‌شوند.

یادداشت کھوت

ראה לעיל לד, א. ובסה"מ תקס"ג ע' סד מביא רא"י לזה "וכמ"ש מצוותי". במה שנתבאר כאן שבהקב"ה מניח תפילין יש ב' פירושים א' דהקב"ה הוא ז"א, והקב"ה מניח תפילין הוא המשכת המוחין לז"א ראה ד"ה את ה' האמרת — תש"ל סע"י ד.

5

הקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית ומתפלל

תלמוד (תלמוד) می‌گوید که قدویس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) جعبه‌های چرمی حاوی آیات تورات را که بر بازو و سر بسته می‌شوند (تفیلین, tefillin) بر خود می‌بندد و می‌پرسد چه چیزی

در آنها نوشته شده است. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از این مطلب برای سخن گفتن دربارهٔ «מצוות» خود ה' استفاده می‌کند.

Berakhot 6a ברכות ו' א

Rosh Hashanah 17b ראש השנה י"ז ב

یادداشت کھوت

ברכות ו, א. ר"ה יז, ב. פסיקתא דר"כ פ"ה פרשת החודש. رאה גם לקמן סח, א. באוה"ת פ' ויצא תתנה, ב מביא שבזה יש שני פירושים הא' דפי' הקב"ה היינו ז"א קדוש בוא"ו, והתפילין הם מוחין מאו"א הנמשכים, והפי' הב' דתפילין הם ד' מוחין חו"ב והדעת נחלק לחו"ג, והקב"ה היינו או"א"ס ב"ה שנמשך ומשפיל א"ע להיות מתלבש בהמוחין כמ"ש בתו"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקו"ח ע"ש, ראה גם באוה"ת ויקרא כך ג ע' תתקטז. כך ד ע' א'קמב ואילך. וראה באוה"ת במדבר כך א ע' ח "דהיינו התלבשות גילוי או"א"ס עם מוחין ומדות, דהיינו תוס' גילוי או"א"ס בע"ס שלא בדרך ההשתלשלות", ע"ש. וראה באוה"ת פ' ואתחנן ע' שלב. סה"מ תרכ"ז ע' קיא ואילך. פלח הרמון ויקרא ע' תז.

بند 4

6 אבא יונק ממזלא

ایدرا زوتا (אידרא זוטא, Idra Zuta) می‌گوید که آبا (אבא, Abba؛ یعنی حکمت (חכמה, Chochmah)) از מזל (מזל, mazal)، یعنی جریانِ ربیش اریخ آتیین (אריך אנפין, Arich Anpin)، تغذیه می‌شود. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از این مطلب برای نشان‌دادنِ این نکته استفاده می‌کند که حکمت تنها با «جهشی» از بالا دریافت می‌کند.

Zohar III, 289b זח"ג رפט, ב

یادداشت کھوت

ראה זח"ג رפט, ב ובכ"מ. ע"ח شعر הכללים פ"ה.

7

להיות או"א"ס מתלבש בחכמה

این یادداشت به بحثی موازی دربارهٔ پوشیده‌شدنِ نورِ بی‌پایان در حکמה اشاره می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה ספר המאמרים תש"ג ד"ה שיר המעלות ע' 23.

8

כי מי גוי גדול

موسی (משה) به اسرائیل می‌گوید که هیچ قوم بزرگی ه' را چنان نزدیک به خود ندارد که نام چهارحرفی (ה', Havayah) ما هرگاه او را بخوانیم به ما نزدیک است. تلمود (ברכות 6a) این ستایش اسرائیل را در شمارِ آیاتی می‌آورد که در تفیلین ه' هستند؛ در اینجا، این نشان می‌دهد که پیوندِ نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) با حکمت (חכמה, Chochmah) به‌خاطرِ اسرائیل است. (زمينه: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 4:7 דברים ד':ז

כי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לּוֹ אֱלֹקִים קְרִבִּים אֵלָיו כִּהֵּן אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קְרָאנוּ אֵלָיו:

For what great nation is there, that hath G-d so nigh unto them, as the L-RD our G-d is whensoever we call upon Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

דברים ד, ז. ראה אוה"ת פ' ואתחנן ע' שלב ואילך. סה"מ תר"ל ע' רצו ואילך.

به تو بخشیده‌ایم.» اینجا نشان می‌دهد که هیچ چیز در عوالم بالا، جدا از ه'، وجود ندارد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

I Chronicles 29:14 | דברי הימים א כ"ט:יד

וכי מי אני ומי עמי כי-נעצר כח להתיגדב כזאת כי-ממך הכל ומיך נתנו לך:

But who am I, and what is my people, that we should be able to offer so willingly after this sort? for all things come of Thee, and of Thine own have we given Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

דה"א כט, יד.

بند 9

13 והוא היודע והוא הדיעה

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

رمב"ם ה' יסודי התורה ב, י.

14 והוא היודע והוא הדיעה

موسی بن میمون می‌نویسد که ه' داننده، دانسته و دانش است و همه یکی‌اند. اینجا نشان می‌دهد که حکمت (חכמה, Chochmah) هیچ وجودی مستقل از ه' ندارد.

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 2:10

תורה, הלכות יסודי התורה ב:י

... שאלמלי הנה חי בחיים ויודע בדעה חיוז ממנו היו שם אלהות הרבה הוא וחזיו ודעתו, ואין הדבר כן אלא אחד מכל צד ומכל פנה ובכל דרך יחיד. נמצאת אמה אומר הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה הכל אחד. ודבר זה אין כח בפה לאמרו ולא באזן לשמעו ולא בלב האדם להכירו על בריו. ולפיכך אומר חי פרעה וחי נפשו ואין אומר חי ה' אלא חי ה'. שאין הבורא וחזיו שנים כמו חיי הגופים החיים או בחיי המלאכים. לפיכך ...

The Holy One, blessed is He! recognizes His Own Truth and knows it as it really is; and He does not know with an intelligence which is apart from Himself, as we know, for, we and our intelligence are not one, but the Creator, may He be blessed! and His Intelligence and His Life are One from every lateral, angle and manner of Unity. Since but for this, He would live a life and understand with an intelligence apart ... from Himself, then there would be many gods, He, His life

Torat Emet 363 (Public Domain) • Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain)

15 במאמר דפתח אליהו

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ת"ז בהקדמה.

16 וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כגופא

در پتاح الياهو (פתח אליהו, Patach Eliyahu), الياهو (אליהו) به ه' می‌گوید که وقتی او از مراتب تجلی (سفیروت, Sefiros) کناره می‌گیرد، همه آن‌ها همچون بدنی بی‌روح باقی می‌مانند. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از

9 מה כתיב בהו כי מי גוי גדול

تلمود می‌پرسد در تفیلین (תפילין, tefillin) ه' چه نوشته شده است و ستایش‌هایی دربارهٔ اسرائیل را برمی‌شمارد، از جمله: «زیرا کدام قوم بزرگ است؟»

Berakhot 6a:20-21 | ברכות ו' א:כ-כ"א

אמר לקה רב נתמן בר יצחק לרב הניא בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? אמר לקה "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". ומי משתבח קודשא בריך הוא בשבחיהו דישאל? אין, דכתיב: "את ה' האמרת היום". וקתיב: "וה' האמריך היום", אמר לקה הקדוש ברוך הוא לישראל: אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם.

Rab Nahman b. Isaac asked Rab Hiyya b. Abin : What is written in the Tefillin of the L-rd of the Universe ? He answered, "And who is like Thy people Israel, a nation one in the earth?" (I Chron. xvii 21). Does, then, the Holy One, blessed be He, glory in the praises of Israel ? Yes, for it is written, "Thou hast avouched the L-rd this day" (Deut. xxvi. 17) and "The L-rd hath avouched thee this day " (ibid. v. 18). The ... ,Holy One, blessed be He

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

10 שעיקר השפעת החכמה הוא בשביל נש"י

این همان بخشی است که متن وعده می‌دهد («چنان‌که در ادامه توضیح داده خواهد شد»): تکرار می‌کند که تفیلین به معنای پیوند از بالا به پایین است و توضیح می‌دهد که חכמה فقط همچون پیام‌رسان از میان فرشتگان می‌گذرد و مقصود حقیقی‌اش آن است که חכמה را به ارواح اسرائیل برساند.

یادداشت كهوت

ראה גם לקמן סט, א.

11 עולם חסד יבנה

مزمورنویس، ایتان ازراحی (ایتان האורחי)، می‌گوید: «گفتم: مهر تا ابد بنا خواهد شد.» در معنای ساده، عולם (olam) در اینجا به معنای «برای همیشه» است؛ اما این **مאמר** (maamar)، مانند سنت حسیدی، آن را به معنای «جهان» می‌خواند: جهان به واسطهٔ مهر بنا می‌شود. بخشش خیریه (צדקה, tzedakah) از سوی ه'، فرودآوردن مهر (חסד, Chesed) است که عوالم به واسطهٔ آن بنا می‌شوند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 89:3 | תהילים פ"ט:ג

כי-אמרת עולם חסד יבנה שמים תכן אמיתך בהם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens Thou dost establish Thy faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים פט, ג.

بند 8

12 ממך הכל כתיב

هنگامی که مردم برای معبدی که پسرش بنا می‌کرد با سخاوت بخشش کردند، داوود (דוד) در حضور جماعت ه' را ستود و گفت که هرچه بخشیده‌اند از آن خود ه' بوده است: «زیرا همه‌چیز از توست، و از دست تو

آن به عنوان الگویی برای «متعلق» מצוה (mitzvah) در بالا استفاده می‌کند.

Tikkunei Zohar 17a תקוני זוהר י"ז א

بند 13

17 והקב"ה יושב ועוסק בתורה

تلمود شرح می‌دهد که قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) چگونه روز خود را تقسیم می‌کند و بخشی از آن را می‌نشیند و به تورا مشغول می‌شود. در اینجا سخن از فرودآوردن حروف تورا از نام بزرگ اوست.

Avodah Zarah 3b:7 عبودة זרה ג' ב:ז'

איני? והא אמר רב יהודה אמר רב: שתימים עשרה שעות הוי היום, שלש הראשונות — הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה, שניות — יושב ודן את כל העולם כולו, פיון שרואה שנתחייב עולם כלליה — עומד מכסא הדין ויושב על פסא רחמים,

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت

ע"ז ג, ב. ראה לעיל ב, ב.

18 והקב"ה מתפלל יה"ר

تلمود می‌گوید که ه' دعا می‌کند: «باشد که اراده‌ام چنین باشد که رحمت بر خشمم چیره شود.» در اینجا این عبارت به فرودآوردن صفات אריך אנפין (Arich Anpin) [چهره دراز] به درون صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) تفسیر می‌شود.

Berakhot 7a:1 ברכות ז' א:א'

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: מניין שהקדוש ברוך הוא מתפלל? שנאמר: "והביאותים אל הר קדשי ושמותיהם בבית תפלתی", "תפלתם" לא נאמר, אלא "תפלתתי", מכאן שהקדוש ברוך הוא מתפלל.

R. Johanan said in the name of R. Jose : Whence is it that the Holy One, blessed be He, prays?] As it is said, "Even them will I bring to My holy mountain, and make them joyful in My house of prayer [lit. the house of My prayer]" (ibid. Ivi. 7). It is not said "their prayer" but "My prayer" ; hence we infer that the Holy One, blessed be He, prays

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ברכות ז, א.

19 ורב חסד

«سرشار از مهر» یکی از سیزده صفت رحمت است که در کابالا به אריך אנפין تعلق دارند.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו'

ויעבר ה' עליִפְנֵיו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורחמים ואמת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 דהקב"ה ר"ל ז"א דאצ"י והתפילין הן מוחין מאו"א

به‌گفته یادداشت، اور התורה برای این خوانش، روایت زوهار درباره تفسیلین را نقل می‌کند که در آن چهار قوای عقلانی از مغز پنهان עתיק به ז"א

می‌رسند.

يادداشت كهوت

באוה"ת פ' תבוא ע' תרפז מציין בענין זה לדח"ג רסב, א בכוונת תפילין "ומשירותא ומשיכותא דמוחא עילאה סתימאה דעתיקא דאתמשך בההוא ז"א אשתכחו ד' מוחין בההוא ז"א", ע"ש. בלקו"ת שה"ש א, ב, ד, א. יט, ד. מציין לכאן. ראה סידור ז, ג.

21 והתפילין הן מוחין מאו"א הנמשכים לו

این یادداشت، در بحث כוונה (kavanah) [نیت] תפילין (tefillin) [جعبه‌های چرمی آیینی که هنگام نماز بر بازو و سر می‌بندند]، به زوهر (the זהר; אור) استناد می‌کند: از فیضان مغز برتر پنهان עתיק (Atik [کهן]، چهار قوای عقلانی (מוחין, mochin) در ז"א / זעיר אנפין یافت می‌شوند.

Zohar, Vaetchanan 7:35–8:45 ספר זוהר, ואתחנן ז':ל"ה ח':מ"ה

22 וב' פירושים הנ"ל

بحثی متأخرتر درباره دو خوانش «قدوس متبارک» و تفسیلین او که یادداشت به آن ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

ראה תורת שמואל תרכ"ז ע' קא. ובד"ה אז ישיר תרס"ח ע' צו. בד"ה פדה בשלום תשל"ח סעי' ד (נדפס בסה"מ מלוקט ב ע' ו) הערה 42 מציין לכאן "המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו (ע' תיט). תש"ג פ"ה (ע' 14). ד"ה יו"ט של ר"ה ה'תשמ"ג ס"א וד"ה אדון עולם תשמ"ג ס"ג ואילך (סה"מ מלוקט ח"א ע' תכא. תל ואילך). ובסה"מ תרס"ו שם שזהו הפירוש למאמרז"ל [שמו"ר פ"ל, ט].

23 מצותי של המאציל

مدراش می‌گوید: هر کاری را که ه' انجام می‌دهد، به اسرائیل می‌گوید که همان را انجام دهند. يادداشت Kehot. از طریق ספר המאמרים (ספר המאמרים) 5666, این گفته را مبنای מצוות (mitzvot) [فرمان‌ها] خود ه' می‌آورد.

Shemot Rabbah 30:9 שמות רבה ל"ט'

... הוי, מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי. אלא למי? ליעקב, שבחרו מכל העובדי כוכבים, ולא נתן להם, אלא מקצת. נתן לאדם ו' מצות, הוסיף לנח אחת, לאברהם ח', ליעקב ט', אבל לישראל נתן להם הכל. אמר רבי סימון בשם ר' חנינא: משל למלך, שהיה לפניו שלחן ערוך ומיני תבשילין. נכנס עבדו נתן לו חתיכה, שני נתן לו ביצה, שלישי נתן לו ירק, וכן לכל או"א. נכנס בנו נתן לו כל השולחן לפניו. אמר לו: לאלו נתתי מנה מנה, אבל את הכל נתתי ברשותך. כך ...

Another matter, "these are the ordinances" (Exodus 21:1), that is what is written: "He declares His words to Jacob" (Psalms 147:19); these are the commandments, "His statutes and ordinances to Israel" (Psalms 147:19); these are the ordinances. Because the attributes of the Holy One blessed be He are unlike the attributes of flesh and blood. The attribute of flesh and blood is that he instructs others to perform, but he does not perform anything. The Holy One blessed be He is ... not so. What He performs, He says to Israel

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

24 וארחות הוי"ה

مزمور داوود (דוד): «همه راه‌های نام چهارحرفی (ה', Havayah) مهر و راستی‌اند، برای آنان که پیمان و گواهی‌های او را پاس می‌دارند.» این

29 כד אנת תסתלק מינייהו

Patach Eliyahu (פתח אליהו): هنگامی که ה' از مراتב تجلی (ספירות, Sefiros) کناره می‌گیرد, آن‌ها همچون پیکری بی‌روح باقی می‌مانند. اینجا, این عبارت حالت «خواب» در بالا را توصیف می‌کند.

Tikkunei Zohar 17a תקוני זוהר י"ז א

بند 18

30 השקיפה ממעון קדשך מן השמים

پس از آنکه کشاورز همه دهیک‌های خود را داده است, اعلام می‌کند که هر آنچه به او فرمان داده شده انجام داده و دعا می‌کند: «از جایگاه مقدس خود, از آسمان بنگر, و قوم خود, اسرائیل, و زمینی را که به ما دادی برکت ده.» **مאמר** (maamar) این نگاه را چنین می‌خواند که نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) به مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) وارد می‌شود و این امر برای اسرائیل برکت به همراه می‌آورد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 26:15 דברים כ"ו:ט"ו

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

Look forth from Thy holy habitation, from heaven, and bless Thy people Israel, and the land which Thou hast given us, as Thou didst swear unto our fathers, a land flowing with milk and honey

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 באורך נראה אור

مزمور داوود (דוד): «זیرا سرچشمه حیات نزد توست; در نور تو نور را می‌بینیم»; به‌روشنی, نزدیکی به ה' حیات و فهم می‌بخشد. اینجا **נראה** (nir'eh), یعنی «می‌بینیم», همچنین به معنای «دیده می‌شویم» خوانده می‌شود: از طریق نور ה', اسرائیل مهم دیده می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:י

כִּי-עֵמֶק מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה-אֹר:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים לו, י.

بند 19

32 וגלה על ראשה

فرشته از زکریا (זכریה) می‌پرسد چه می‌بیند, و او چراغانی (منורה, menorah) را وصف می‌کند که سراسر از طلاست, با کاسه‌ای از روغن بر فرازش, هفت چراغش و هفت لوله برای چراغ‌ها. این **מאמר** (maamar) هر جزء را مرتبه‌ای در نزول نور می‌خواند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Zechariah 4:2 זכריה ד':ב

וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר רְאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה וְגִלְגָּל עָלֶיהָ וְשִׁבְעָה נִרְתִּימָה עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מִוָּצְקוֹת לְנֹרוֹת אֲשֶׁר עָלֶיהָ רֹאשָׁה:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven

maamar (maamar) [گفتار توراتی] خود מצוות را «راه‌های ה'» می‌خواند; مجراهایی که نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) از آن‌ها به عالم صدور (אצילות, Atzilus) جاری می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 25:10 תהילים כ"ה:י

כָּל-אַרְחוֹת ה' חֶסֶד וְאֱמֶת לְנֶצְחִי בְּרִיתוֹ וְעֵדוּתוֹ:

All the paths of the L-RD are mercy and truth Unto such as keep His covenant and His testimonies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 14

25 לברך הנר"נ שלהם

آن‌جا می‌آموزیم که هر افاضه‌ای از **אין סוף**, چه در یگانگی فروتر (יחודה תתאה, yichuda tata'ah) و چه در یگانگی برتر (יחודה עילאה, yichuda ila'ah), از رهگذر نزول نفس به بدن برای صعود صورت می‌گیرد; همان پالایشی که بیهونی از راه میتزووت به‌دست می‌آورد.

یادداشت کھوت

ראה לקו"ת בלק סט, ב.

بند 15

26 דתפילין שלנו

اختلافی نسخه‌ای در متن: به جای «تفیلین ما» (דתפילין שלנו, de-tefillin shelanu), حاشیه «مانند تفیلین» (כתפילין, ke-tefillin) می‌خواند; یعنی تفیلین موسی و هارون همان چهار بخش را داشت که تفیلین ما دارد.

یادداشت کھوت

בהגהת הרה"ח ר' אשר: כתפילין.

بند 16

27 המשפילי לראות בשמים ובארץ

سراینده مزمور, ה' را می‌ستاید که بر فراز نشسته و «به پایین می‌نگرد تا آسمان و زمین را ببیند»: حتی آسمان‌ها نیز از او فروترند. این گفتار حسیدی (מאמר, maamar), واژه **המשפילי** (hamashpili); [فروآوردن خود] را چنین می‌خواند که ה' خود را فرو می‌آورد; نخست تا در «آسمان و زمین» - صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) و بعد مؤنث / فرمانروایی (נוקבא, Nukva) - متلبس شود; و در خوانش دوم, این خدمت انسان با آسمان و زمین است که آن فروآوردن را سبب می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 113:6 תהילים קי"ג:ו

הַמְשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

?That looketh down low Upon heaven and upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 רם על כל

سراینده مزمور می‌گوید: «ה' از همه ملت‌ها برتر است; جلالش فراتر از آسمان‌هاست.» تعالی **ה'** نقطه آغاز فروآوردن خویش از سوی اوست. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 113:4 תהילים קי"ג:ד

רָם עַל-קְלֹגִים ה' עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:

The L-RD is high above all nations, His glory is above the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

از سیزده «مجاري فيض» (מזלות, mazalos) در ریش چهرهٔ دراز (אריך אנפין, Arich Anpin) هستند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 34:7 שמות ל"ד:

נצח חסד לאֵלִים נשא עון ופשע וחטאה וְנָקָה לֹא יִנָּקָה פֶּקֶד עוֹן אָבוֹת
עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רְבָעִים:

keeping mercy unto the thousandth generation, forgiving iniquity and transgression and sin; and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, and upon the children's children, unto the third and unto the fourth generation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21

37 כד אתכפיא סט"א

זוהار (זהר) تعلیم می‌دهد که هنگامی که سوي دیگر (סטרא אחרא, sitra achra) مهار می‌شود، جلال قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) در همهٔ عوالم بالا می‌رود. در اینجا، فشردن زیتون است که روغنش را بیرون می‌آورد.

Zohar II, 128b זח"ב קכח, ב

یادداشت کھوت

זח"ב קכח, ב. راه به‌نسמן לקמן פט, ד.

25

38 בכל מאדך

موسی (مשה) به اسرائیل فرمان می‌دهد: «ה'; تو، یعنی نام چهارحرفی (ה'), Havayah), را با تمام دل، با تمام جان و با تمام «بسیار» (מאד, me'od) خود دوست بدار؛ به‌روشنی، یعنی «با تمام توان خود». واژهٔ מאד, در معنای لفظی «بسیار»، به‌منزلهٔ عشقی بی‌کران خوانده می‌شود: «آسمان» در خوانش دوم. خوانش میشنا (משנה) (25.9) همان «زمین» است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ בְּכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 המשפילי לראות בשמים ובארץ

در این‌جا، خوانش دوم را در نظر بگیرید: «آسمان و زمین» در خدمت انسان سبب می‌شوند که ه' خود را فروآورد.

Psalms 113:6 תהילים קי"ג:

הַמְשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

?That looketh down low Upon heaven and upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

40 וכמ"ש בכהאר"י ז"ל

بنا بر یادداشت، آن maamar منبع این تعلیم را در עץ חיים می‌آورد که یگانگی Abba و Imma از راه فداکاری تا پای جان حاصل می‌شود، و نمونه‌های موازی را در לקוטי תורה و Derech Mitzvosecha فهرست می‌کند.

یادداشت کھوت

בד"ה חביב אדם תש"ג ע' קסח נסמן לע"ח. וכ"ה גם בלקו"ת אמור לג, ג ובכ"מ. ובדרך מצותיך מצות קדוש השם נסמן לפע"ח שער נפ"א פ"ד ה, ו.

pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

זכרי' ד, ב.

33 מ'ל' דאצ"י נעשה עתיק לבריאה

تانیا (תניא)، فصل 20، یگانگی مطلق ה' را توضیح می‌دهد: پدیدآوردن عوالم از نیستی هیچ تغییری در او ایجاد نمی‌کند. برای روشن‌کردن این مطلب، از نفس مثال می‌آورد؛ حروف اندیشه و گفتار نفس از قوای ده‌گانهٔ آن صادر می‌شوند. این بحث زمینه‌ای است برای فهم اینکه چگونه پایین‌ترین مرتبهٔ مرتبهٔ بالاتر سرچشمهٔ مرتبهٔ پایین‌تر می‌شود.

Tanya, Likkutei Amarim 20 תניא, חלק ראשון; لיקوטי אמרים כ'

یادداشت کھوت

ראה ע"ח שער כללות דרושי אבי"ע פי"ג. תניא פ"כ. לקו"ת שלה לט, ד. מסעי צב, ב.

34 גולת הכותרת

آیه در برشمردن کارهای حیرام (حیرם) برای معبد سلیمان (שלמה)، نام دو ستون و «کاسه‌های سرستون‌ها» را بر فراز آن‌ها می‌آورد؛ گوی‌های گردی که تاج‌وار بر فراز ستون‌ها قرار گرفته‌اند. این מאמר واژهٔ سرستون (כותרת, koteres) را به معنای «آنچه تاج‌وار بر فراز ستون قرار می‌گیرد» می‌خواند؛ تاجی همچون تاج (כתר, Keser). (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

I Kings 7:41 מלכים א' ז':מ"א

עַמֻּדִים שְׁנַיִם וְגֹלֶת הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתֵּי וְהַשְּׂכָכֹת שְׁתֵּי לְכִסֹּת אֶת־שְׁתֵּי גִלּוֹת הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים:

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars; and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

מלכים-א ז, מא.

20

35 ושני זיתי עליה א' מימין הגלה

זכריا (זכריה) دو درخت زیتون را در کنار چراغدان توصیف می‌کند: «یکی در سمت راست جام و دیگری در سمت چپ آن». در اینجا، آن دو عبارت‌اند از حکمت (חכמה, Chochmah) و فهم (בינה, Binah) کهن‌الایام (עתיק יומין, Atik Yomin). (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Zechariah 4:3 זכריה ד':ג'

וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיְמִין הַגֶּלֶה וְאֶחָד עַל־שְׂמָאלָהּ:

and two olive-trees by it, one upon the right side of the bowl, and the other upon the left side thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 נוצר ונקה

در سیزده صفتی که ه' هنگام گذشتن از برابر موسی (مשה) اعلام می‌کند، آمده است که او «مهر را برای هزاران نگاه می‌دارد» (נוצר חסד, notzer chesed) ... «و پاک می‌کند» (ונקה, venakeh). در کابالا، این‌ها دو مورد

(ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) ו' בְּעוֹ מוֹנֵת / פרמאנוואיי (נוקבא, Nukva). (זמینه: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 11:13 דברים י"א:י"ג

וְהָיָה אִם-שָׁמַעַתְּ תִשְׁמָעוּ אֶל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוְהָ אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר
אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְלִעֲבֹדוֹ בְּכָל-לִבְבְּכֶם וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto
My commandments which I command you this day, to love
the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and
with all your soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בנד 26

44 כי עמך מקור חיים

מזמור דאוד (דוד): «זיירא סרְכְּשֵׁמֶ חַיַּית בָּא תוֹסֵט». אֲלִיר רִיֶּה (אדמו"ר
הזקן) בר «בא תו» תְּאִכִּיד מִי־כֵנֵד, נֶה «תו»: סרְכְּשֵׁמֶ תְּנַה מִרְתְּבֵהַ תֹּאבֵעַ אַז
זֹאת אִסֵּט. (זמینه: תִּנְיַח אִשְׁתִּינִי סֹאנִי)

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:י

כִּי-עִמָּךְ מִקּוֹר חַיִּים בְּאֹרֶךְ נְרָאָה-אֹר:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see
light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 המגביהי לשבת

סראינדֶה מזמור מִי־פֶרֶסֶד: «כֶּה כְּסִי מֵאֵנֵד נֵאֵם כְּהֶאֱרַחֲרַחֲרִי (ה',
Havayah). אֱלֹהֵינוּ אִסֵּט, כֶּה בר פֶּרֶאֶזְהָא מִי־נִשְׁכִּינֵד? מֵאֵמֵר אֵן רֵא כִּינִין
מִי־כְּוֹאֵנֵד: זֹאת הֶמְכְּתָן מֵתְעָלִי מִי־מֵאֵנֵד, חֲתִי הֶנְגָּמִי כֶּה פֶּאִיִּין תִּרִּין מִרְתְּבֵהַ
אֵן סרְכְּשֵׁמֶ כְּהֵאֵן בְּעֵדִי מִי־כְּוֹד. (זמینه: תִּנְיַח אִשְׁתִּינִי סֹאנִי)

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה

מִי כְּהִי אֱלֹהֵינוּ הַמִּגְבִּיהִי לְשִׁבְתָּ:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on
high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 כדפירש"י בזכריה שם כמו ספל שבו השמן

רְשִׁי (רש"י) גוּלָּה (gulah [חوض]) אַז בָּא גוּלוֹת (gulos, «چشمه‌ها»)
(יהושע 15:19) מִפְּקִיֶּסֶה מִי־כֵנֵד וְ אֵן רֵא חוּצִי בִּזְרֵג וְ גֶרֶד תּוֹזִיחַ
מִי־דֶהֱד: רוֹגֵן אַז אֵן, אַז רֵא לֹוֶלֶהָ, בֶּה הֶר כְּרֹאֵג כָּרִי מִי־כְּוֹד. אֲלִיר רִיֶּה
(אדמו"ר הזקן) אַז אֵין נִכְתֶּה אִסְתִּפָּאֶה מִי־כֵנֵד תֹּא נִשָּׁאֵן דֶּהֱד כֶּה כֹּאסֶה, יִעֲנִי
תֹּאכֶה (כֶּתֶר, Keser), נִיז דִּרְפִּאֵת כִּנְדֶּה נֹרִי אֶפְזוּדֶה אַז בֹּאִלֵּסֵט.

Rashi on Zechariah 4:2 רש"י על זכריה ד':ב

וגולה על ראשה. כמו (יהושע טז) גולות עלית לשון מעיין כמין ספל
גדול עגול: ושבעה נרותיה. כמין בזיכין שנותנין השמן והפתילה
לתוכה: שבעה ושבעה מוצקות. לכל נר ונר באין שבעה צנורות קטנים
שהשמן זב מן הגולה דרך אותן מוצקות לכל נר ונר:

with its oil - bowl on top of it as in (Josh. 15:19): "The upper
springs". This is an expression for a spring, [hence] a sort of
large round bowl. and its seven lamps A type of vessel into
which oil and wicks are inserted. seven tubes each Seven
small tubes come to every lamp, for the oil flows from the
bowl through those tubes into each lamp

On Your Way (Public Domain) • The Judaica Press complete Tanach with
Rashi, translated by A. J. Rosenberg (CC-BY)

וראה ג"כ ע"ח שט"ל דרוש י' יא. לקו"ת נשא כב, א. אמור לב, ד ובכ"מ
(כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ג שם).

41 למה קדמה שמע לוהי

מִיִּשְׁנָא תּוֹזִיחַ מִי־דֶהֱד כֶּה בִּחְשִׁי שִׁמָּע (שִׁמָּע, Shema) נִכְסֵט מִי־אִיד תֹּא
אִנְשָׁן יוֹגֶה פֶּרֶמֵאנוֹוֵאִי אִסְמָאן רֵא יוֹגֶה פֶּרֶמֵאנוֹוֵאִי תּוֹרֹת (מִצְוֹת,
mitzvos) בִּיזְכִּיר. דר אֵין גֵּא, אֵין תִּרְתִּיב בֵּא תִּרְתִּיב פֶּרֶדוֹאֶרְדִּין תֹּאכֶה (כֶּתֶר,
Keser), יִפִּישׁ אַז אֵן כֶּה נֹר בֶּה דֶּרֹון פֶּרֶפֶהָ וֹאֶרֶד כְּוֹד, מִפְּקִיֶּסֶה דֹאֶרֶד.

Berakhot 13a:21 ברכות י"ג א:כ"א

אמר רבי יהושע בן קרחה: למה קדמה פְּרַשַׁת "שִׁמָּע" ל"וְהָיָה אִם
שָׁמַעַתְּ" — כְּדִי שְׂיִקְבֵּל עָלָיו עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִלָּה, וְאַחֲרַיָּךְ מִקְבֵּל
עָלָיו עוֹל מִצְוֹת. "וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ" ל"וְיֹאמְרוּ" — שְׂוְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ"
נוֹהֵג בֵּין בֵּינֵם וּבֵין בְּלִלָּה, "וְיֹאמְרוּ" אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בֵּינֵם בְּלִלָּה.

R. Joshua b. Karhah said: Why does the section "Hear, O
Israel" precede "And it shall come to pass if ye shall
hearken"? So that a man shall first receive upon himself the
yoke of the kingdom of heaven, and afterwards receive upon
himself the yoke of the commandments. And why does "And
it shall come to pass if ye shall hearken" precede "And the
L-rd spake"? Because the former applies both during the day
and night, but the latter during the day only

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

יִאֲדֹאשְׁתִּי כְּהוֹת

ברכות יג, א.

42 בכל מדה שמועד לך

מִיִּשְׁנָא עֲבֹרֵת «בֵּא תֵמֵאם תּוֹאן» (מֵאֲדֶה, me'odecha) רֵא כִּינִין מִי־כְּוֹאֵנֵד:
בִּיאַד פֶּרֶאֵר הֶר אֵנְדֹאֶהַי כֶּה ה' מִי־בִּחְשֵׁד, אַז או סִפִּאֶסְגָּזָרִי כֶּרֶד. אֲלִיר רִיֶּה
(אדמו"ר הזקן) אֵין יִפְזִירִשׁ רֵא «זִמִּין» מִי־נֵאֵמֵד: יִעֲנִי כְּוֹדִנְפִּי גִרִי (בִּטּוּל,
bittul) אֶרֶאֶדֶה.

Berakhot 54a:6 ברכות נ"ד א:ו

חייב אדם לברך על הַרְעָה כְּשֶׁם שֶׁמֶכְרֶה עַל הַטּוֹבָה, שְׁנֵאֲמַר: "וְהָיָה
אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּגְוִ'". "בְּכָל לְבָבְךָ" — בְּשֵׁנֵי יַצְרֶיךָ, בְּיָצֵר טוֹב
וּבְיָצֵר הָרָע. "וּבְכָל נַפְשְׁךָ" — אִפְּיֵלוֹ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ. "וּבְכָל מְאֹדְךָ"
— בְּכָל מְמוֹנֶךָ. דְּכֶר אֲמַר: "בְּכָל מְאֹדְךָ" — בְּכָל מְדָה וּמְדָה שֶׁהוּא מוֹדֵד
לְךָ הָיִי מוֹדָה לוֹ.

A man is in duty bound to utter a benediction for the bad
even as he utters one for the good ; as it is said, "And thou
shalt love the L-rd thy G-d with all thy heart, and with all thy
soul, and with all thy might" (Deut. vi. 5) — "with all thy
heart," i.e. with thy two impulses, with the good and the evil
impulse ; "with all thy soul," i.e. even if He take thy soul;
... "with all thy might," i.e. with all thy wealth. Another

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

יִאֲדֹאשְׁתִּי כְּהוֹת

ברכות נד, א.

43 והיה אם שמוע

מוֹסִי בֶּה אִסְרֵאֵיל מִי־גוֹיֵד: «וּ כִּינִין כְּוֹאֵהֱד שֶׁד כֶּה אִגֶּר בֶּה מִצְוֹת מִן גּוֹשׁ
פֶּרֶא דֶּהֱד»; אֵין בִּנְדוּ דוּם שִׁמָּע אִסֵּט כֶּה דִּרְבֹּאֶרֶד רֵעִיִּית פֶּרֶמֵאנוֹוֵאִי. דר
אֵין גֵּא, אֵין עֲבֹרֵת אִסֵּט אַז פֶּרֶדוֹאֶרְדִּין נֹר בֶּה דֶּרֹון פֶּרֶפֶהָ שְׁפֹאֵת עֲאֻפִּי

בנד 27

47 וזהו באורך נראה אור

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).
 یادداشت كهوت
 בלקו"ת יוה"כ עא, ב מצייך לכאן.

48 באורך נראה אור

«در نور تو نور را می‌بینیم»: خطاب مستقیم «تو» به خود ذات اشاره دارد، و واژه **נראה** (nir'eh, «می‌بینیم») چنین خوانده می‌شود: «دیده می‌شود» (نوری که در همه عوالم آشکار شده است) و «ما دیده می‌شویم» (اسرائیل مهم شمرده می‌شود). (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:י

פריעמך מקור חיים באורך נראה-אור:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see
 light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 השקיפה כו'. וברך את עמך

«از جایگاه مقدست به پایین بنگر... و قوم خود، اسرائیل، را برکت ده»؛ این عبارت از بند ۱۸ به یاد آورده می‌شود تا **מאמר** (maamar) را به پایان برساند.

Deuteronomy 26:15 דברים כ"ו:ט"ו

השקיפה מ מעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת
 האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

Look forth from Thy holy habitation, from heaven, and bless
 Thy people Israel, and the land which Thou hast given us, as
 Thou didst swear unto our fathers, a land flowing with milk
 and honey.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet 363 (Public Domain); Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); On Your Way (Public Domain); The Judaica Press complete Tanach with Rashi, translated by A. J. Rosenberg (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباووویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/6/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב ליوی ייטسחק